

Plán rozvoja najmenej rozvinutého okresu Levoča

OBSAH

1. ANALÝZA HOSPODÁRSKEHO, SOCIÁLNEHO A DEMOGRAFICKÉHO STAVU OKRESU	4
1.1. Demografická štruktúra	4
1.2. Nezamestnanosť	6
1.3. Vzdelávanie	10
1.4. Podnikateľské prostredie a príjmy	12
1.5. Migrácia	13
1.6. Dopravná infraštruktúra	14
1.7. Cestovný ruch	14
1.8. Bývanie a infraštruktúra	19
1.9. Marginalizované komunity	21
1.10. Zhrnutie analýzy hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu	25
2. IMPULZY K VYPRACOVANIU PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA	26
3. NÁVRHY OPATRENÍ A ÚLOH NA ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE A PLNENIA PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA	29
3.1. Súlad so strategickými dokumentami	29
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít Plánu rozvoja NRO Levoča	37
4. AKTIVITY PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA	39
4.1. Aktivita A: Zamestnanosť – tvorba pracovných miest pre UoZ a znevýhodnené skupiny na trhu práce	40
4.1.1. Zdôvodnenie aktivity a jej prínos	40
4.1.2. Východisková situácia	40
4.1.3. Cieľová situácia	41
4.1.4. Prehľad opatrení a úloh	41
4.1.5. Opatrenie A1: Podpora sociálnych podnikov	43
4.1.6. Opatrenie A2: Podpora podnikov, vrátane samostatne hospodáriacich roľníkov v poľnohospodárskej a lesníckej výrobe v odboroch náročných na zastúpenie manuálnej práce	43
4.1.7. Opatrenie A3: Podpora podnikov realizujúcich duálne vzdelávanie a praktickú výučbu v spolupráci so SOŠ	45
4.1.8. Opatrenie A4: Podpora MSP v oblasti priemyselnej výroby, stavebníctva, služieb s dôrazom na inovatívnosť a jedinečnosť a charakter okresu Levoča	45
4.1.9. Opatrenie A5: Podpora vytvárania pracovných miest v oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva a vzdelávania	46
4.2. Aktivita B: Tvorba komplexnej ponuky v cestovnom ruchu s dôrazom na vytváranie udržateľných pracovných miest	47
4.2.1. Zdôvodnenie aktivity a jej prínos	47
4.2.2. Východisková situácia	48
4.2.3. Cieľová situácia	48

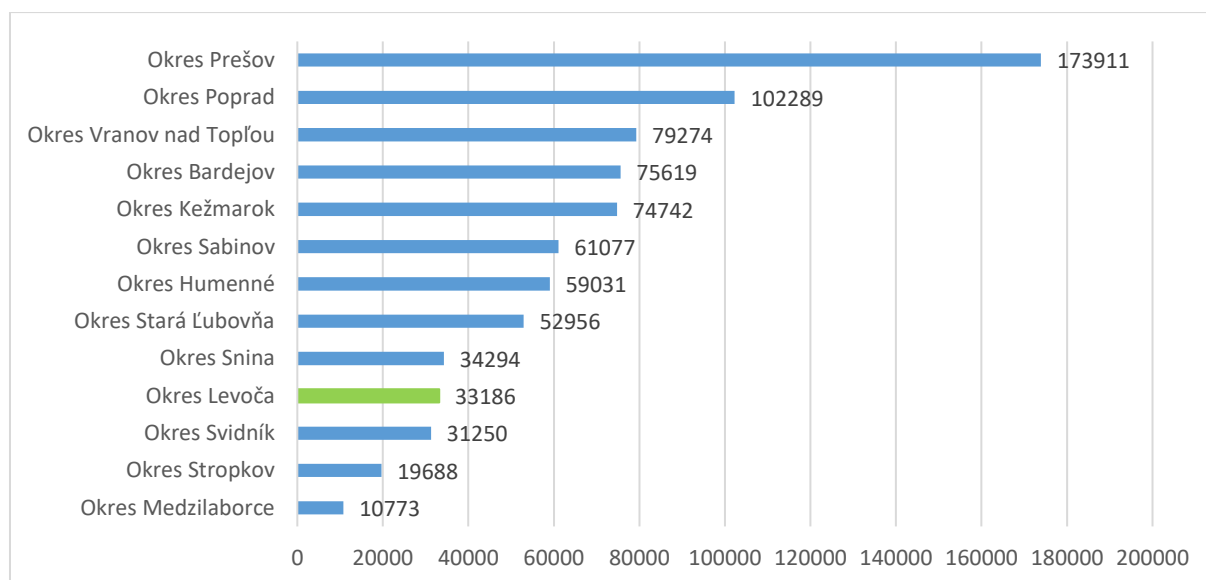
4.2.4. Prehľad opatrení a úloh.....	48
4.2.5. Opatrenie B1: Zvýšenie ubytovacej kapacity v okrese ako prvku prepájajúceho existujúce atrakcie v CR.....	49
4.2.6. Opatrenie B2: Podpora dobudovania a modernizácia nosných produktov cestovného ruchu	50
4.2.7. Opatrenie B3: Zvýšenie atraktívnosti územia dobudovaním a skvalitnením doplnkových služieb a atrakcií v území.....	51
<hr/>	
4.3. Aktivita C: Rozvoj verejnej správy v území NRO	52
4.3.1. Zdôvodnenie aktivity a jej prínos.....	53
4.3.2. Východisková situácia	53
4.3.3. Cieľová situácia	53
4.3.4. Prehľad opatrení a úloh.....	54
4.3.5. Opatrenie C1: Zabezpečenie financovania projektov rozvoja verejnej správy v území NRO	54
<hr/>	
5. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA	55
6. ČASOVÝ HARMONOGRAM REALIZÁCIE A MOŽNOSTI FINANCOVANIA PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA	56
7. OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY, MONITOROVANIE A HODNOTENIE DOSIAHNUTÉHO POKROKU .	57
<hr/>	
7.1. Gestori a spôsoby monitorovania podľa aktivít	57
7.2. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ	57
<hr/>	
Zoznam použitých skratiek.....	58

1. ANALÝZA HOSPODÁRSKEHO, SOCIÁLNEHO A DEMOGRAFICKÉHO STAVU OKRESU

1.1. Demografická štruktúra

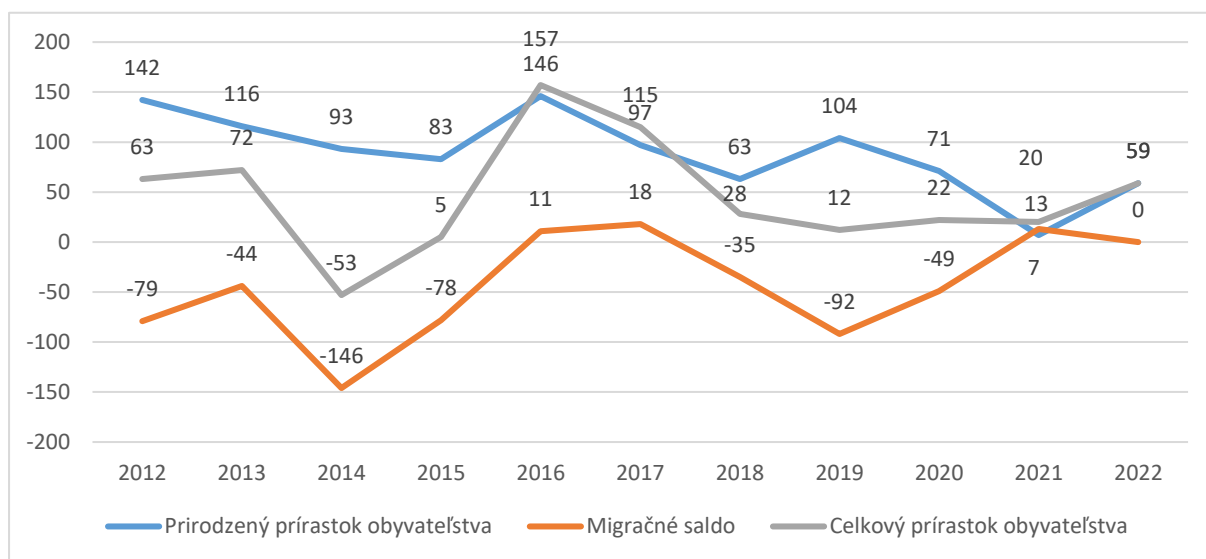
Okres Levoča je z hľadiska počtu obyvateľov 33 186 (údaj k 31.12.2022) štvrtým najmenším okresom PSK. Z celkového počtu obyvateľov PSK žije v okrese Levoča viac ako 4,10 % obyvateľov.

Graf č. 1 Počet obyvateľov za rok 2022 podľa okresov v PSK¹⁾

Z dlhodobého hľadiska má vývoj počtu obyvateľov v okrese klesajúci trend, ktorý je podporený najmä záporným migračným saldom vo väčšine rokov v sledovanom období (počet vystáňovaných prevyšuje počet prisťahovaných). Medzi rokmi 2012 – 2022 poklesol počet obyvateľov okresu Levoča o 186 (takmer 0,60 %).

Graf č. 2 Prírastok obyvateľstva okresu Levoča v období rokov 2012 – 2022²⁾

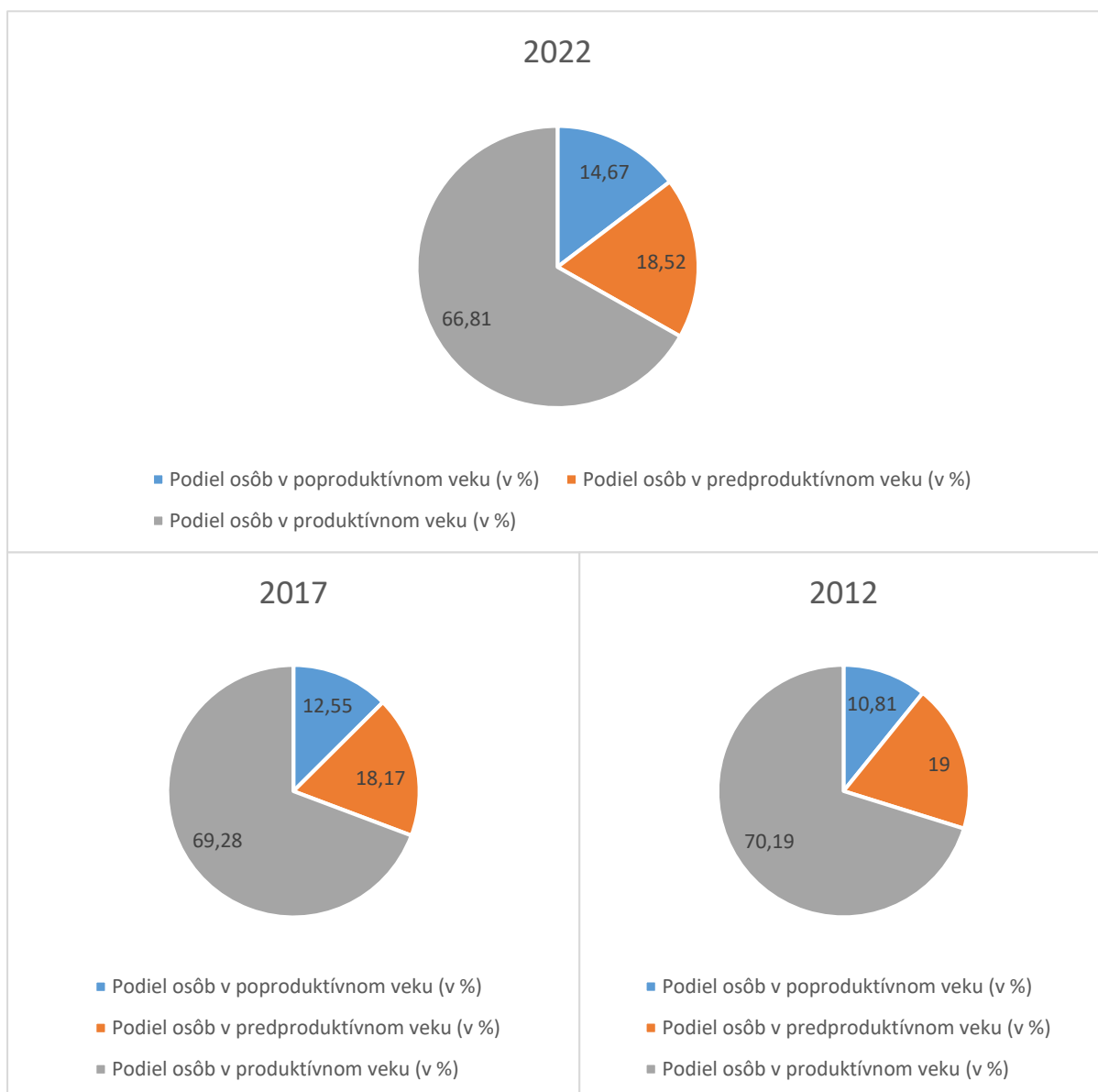
¹⁾ https://datacube.statistics.sk#!/view/sk/vbd_dem/om7102rr/v_om7102rr_00_00_00_sk.

²⁾ http://datacube.statistics.sk#!/view/sk/VBD_DEM/om7106rr/v_om7106rr_00_00_00_sk.

Okres má piaty najnižší priemerný vek obyvateľstva (38,83 rokov) v rámci okresov PSK. Rozdiel priemerného veku je v porovnaní s priemerom PSK (39,31 rokov) minimálny, avšak v porovnaní s celoslovenským priemerom (41,62 rokov) je o 2,79 rokov nižší.³⁾

Hodnota indexu starnutia sa v okrese dlhodobo zvyšuje (v roku 2022 dosiahla úroveň 79,19 – napriek tomu je výrazne pod priemerom SR – 110,95). Okres Levoča je spomedzi okresov PSK (18,44 % podiel osôb v predproduktívnom veku v kraji) okresom so šiestym najvyšším percentuálnym podielom osôb v predproduktívnom veku, 18,52 %, čím sa radí medzi okresy SR s vyšším podielom osôb v predproduktívnom veku. S podielom 14,67 % sa okres radí medzi okresy s najnižším podielom obyvateľov v poproduktívnom veku v porovnaní so SR (17,85 %). V rámci PSK je to piaty najnižší podiel zo všetkých okresov v kraji.

Graf č. 3 Vekové zloženie obyvateľstva okresu Levoča v rozmedzí 5 rokov⁴⁾

³⁾ https://datacube.statistics.sk#!/view/sk/vbd_dem/om7005rr/v_om7005rr_00_00_00_sk.

⁴⁾ http://datacube.statistics.sk#!/view/sk/vbd_dem/om7005rr/v_om7005rr_00_00_00_sk.

Okres je tvorený celkovo 33 územnosprávnymi jednotkami – 31 obcami a 2 mestami.

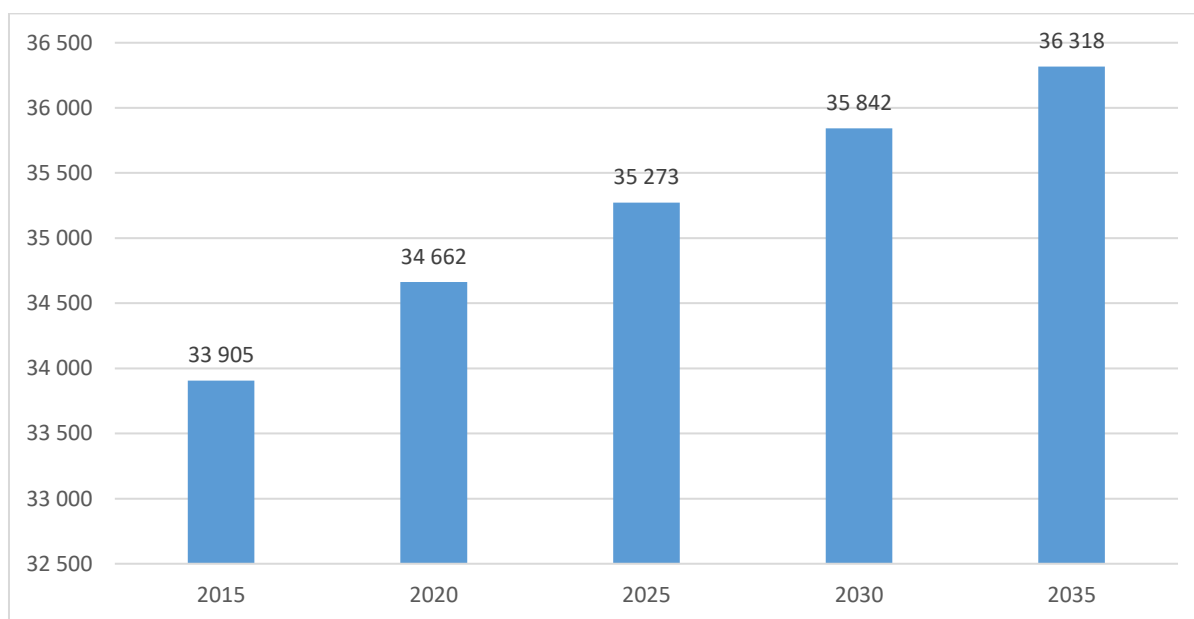
Územie okresu zahŕňa 12 obcí s počtom obyvateľov do 199 (z toho 4 do 100 obyvateľov), 8 obcí s počtom obyvateľov od 200 do 499, 9 obcí s počtom obyvateľov od 500 do 999, 3 obce s počtom obyvateľov od 1000 do 4999, a len okresné mesto Levoča má vyše 5000 obyvateľov (14 015). Prevažná časť územia je tvorená vidieckymi oblasťami a malými obcami.⁵⁾

Z hľadiska priestorového sociálno-ekonomického rozvoja je okres tvorený územím jednej MAS - MAS LEV, ktorá je takmer totožná s administratívnym vymedzením okresu Levoča, nespádajú do nej len obce Spišský Hrhov a Vyšný Slavkov.

Na základe údajov ŠÚSR k 31.12.2022 hustotu obyvateľstva má okres nižšiu v porovnaní s hustotou obyvateľstva v PSK (Levoča – 78,76 obyvateľov/km², PSK – 90,04 obyvateľov/km²), na čom má podiel najmä veľkostná štruktúra obcí. Túto hodnotu je možné považovať za nízku aj vzhľadom na priemer za SR (110,78 obyvateľov/km²).

Podľa prognóz vývoja stavu obyvateľstva do roku 2035 je predpokladaný trend nárastu počtu obyvateľov. Ako je vyššie uvedené, realita navyšovania počtu obyvateľov už predstihla prognózu spracovanú v roku 2013.

Graf č. 4 Prognóza vývoja počtu obyvateľov v okrese Levoča⁶⁾

1.2. Nezamestnanosť

Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Levoča bola k 31.12.2022 na úrovni 9,23 %.⁷⁾ V rámci PSK je to okres s ôsmou najvyššou mierou evidovanej nezamestnanosti. Disponibilný počet UoZ bol za obdobie ostatných 10 rokov najnižší na konci roka 2019 (pred vypuknutím pandémie COVID-19) – 1260 disponibilných UoZ. V rokoch 2020 a 2021 stúpol počet disponibilných UoZ na úroveň 1589 a 1491, následne na konci roka 2022 klesol na úroveň 1410 disponibilných UoZ. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Levoča je však dlhodobo nad slovenským priemerom (5,90 % k 31.12.2022) a porovnateľná s priemerom PSK (9,98 % k 31.12.2022). Vývoj miery evidovanej

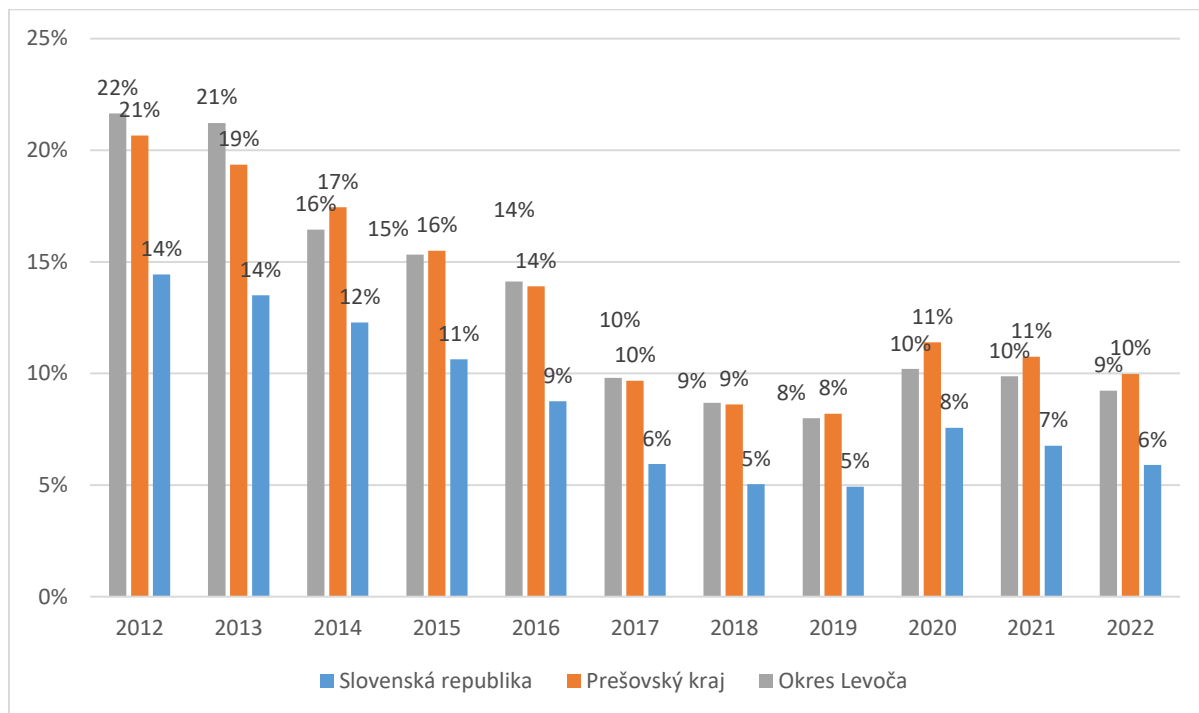
⁵⁾ http://datacube.statistics.sk#!/view/sk/VBD_DEM/om7101rr/v_om7101rr_00_00_00_sk.

⁶⁾ http://www.infostat.sk/vdc/pdf/Prognozna_okresy_SR_2035.pdf.

⁷⁾ http://datacube.statistics.sk#!/view/sk/vbd_dem/pr3108rr/v_pr3108rr_00_00_00_sk.

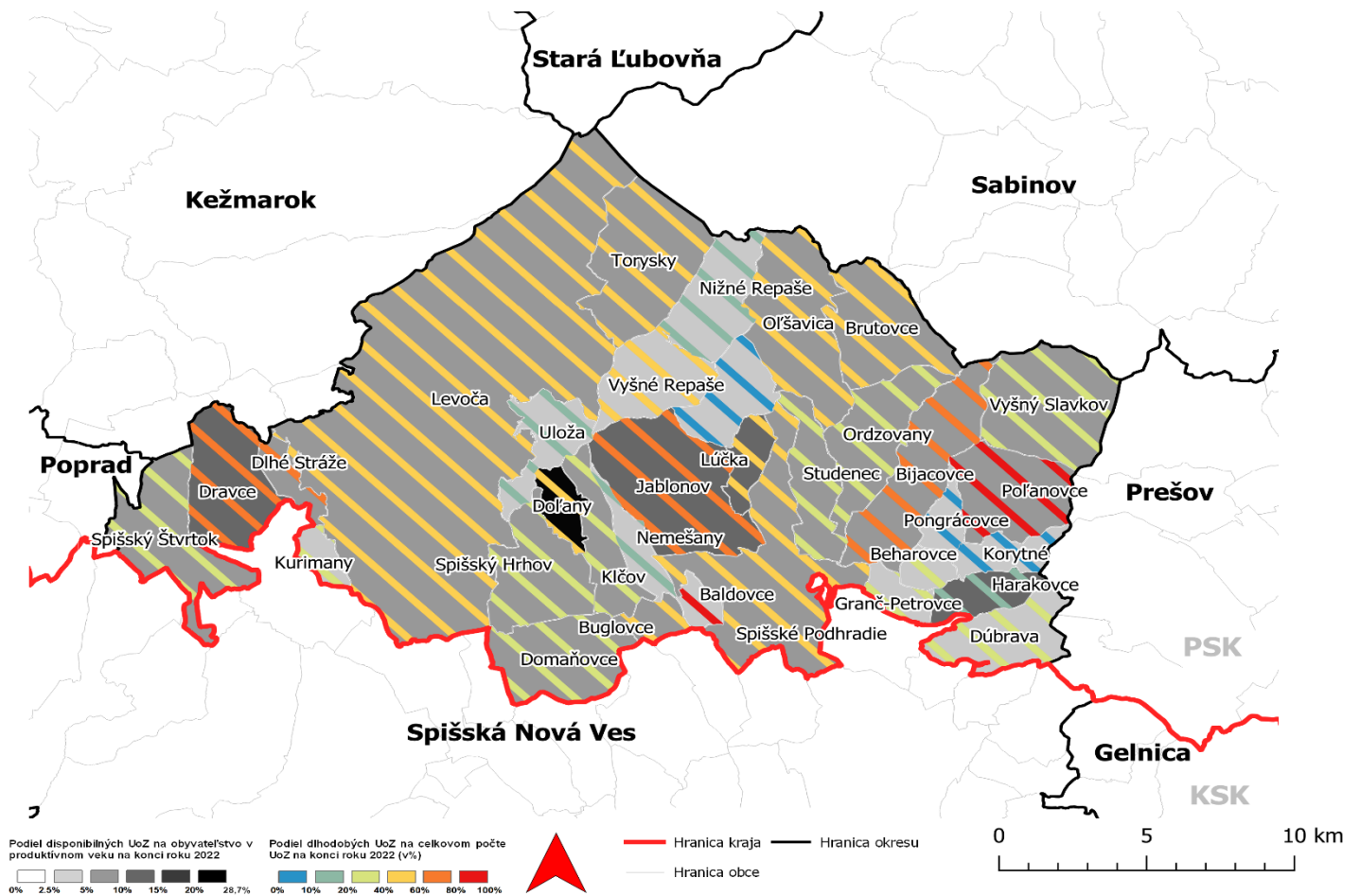
nezamestnanosti v okrese Levoča kopíruje vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v SR a v PSK s menšími odchýlkami v ostatnom období.

Graf č. 5 Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Levoča v rozmedzí rokov 2012-2022⁸⁾

⁸⁾ http://datacube.statistics.sk#!/view/sk/vbd_dem/pr3108rr/v_pr3108rr_00_00_00_sk.

Mapa č. 1 Podiel dlhodobých UoZ na celkovej počte UoZ v okrese Levoča na konci roka 2022 (spracované MIRRI SR na základe údajov zo ŠÚSR)

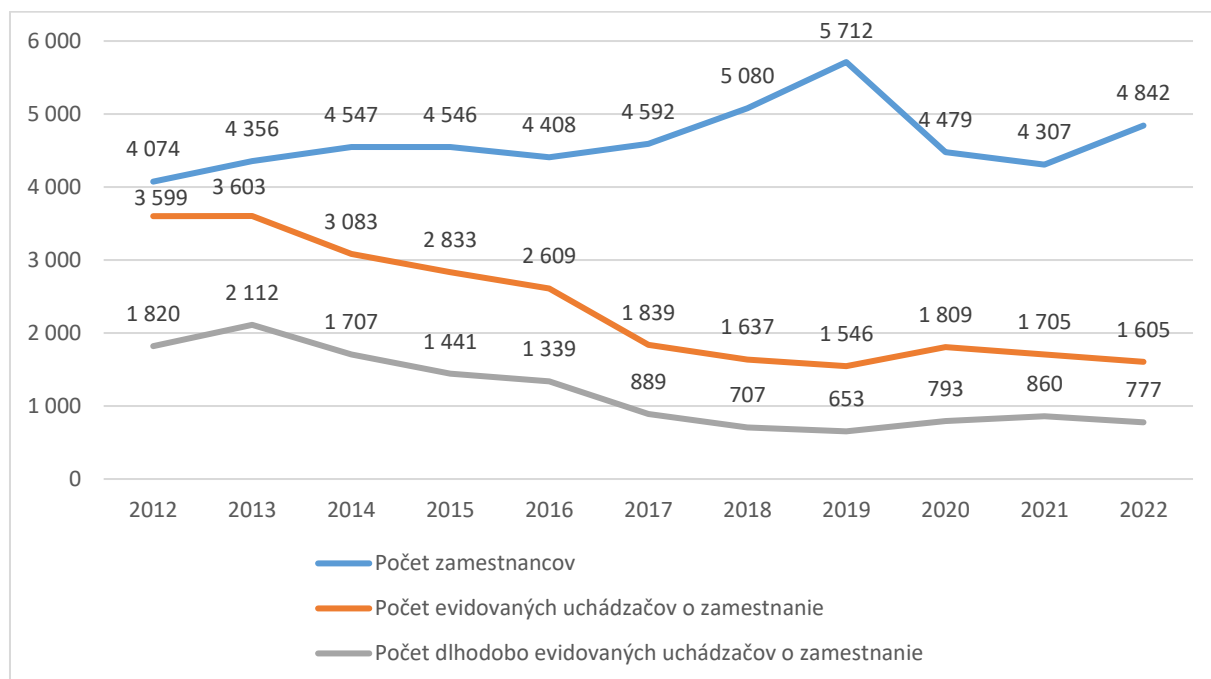
V ostatných piatich rokoch (2018-2022) v okrese Levoča zaznamenávame mierny nárast miery evidovanej nezamestnanosti o 0,55 p. b. Podobne aj v PSK, ale aj v rámci SR ako celku zaznamenávame v tomto období mierny nárast nezamestnanosti (nárast nezamestnanosti v PSK o 1,37 p. b., nárast nezamestnanosti v SR o 0,86 p. b. - medzi rokmi 2018-2022). Z okresov PSK je to štvrtý najnižší nárast za dané obdobie za okresmi Svidník, Humenné a Poprad.

Najnižšiu hodnotu za sledované obdobie dosahuje miera evidovanej nezamestnanosti v roku 2019 – 7,99 % (pred pandemiou COVID-19). Najvýraznejší pokles bol dosiahnutý medzi rokmi 2013 a 2014 (4,78 p. b.). Medzi rokmi 2019 a 2022 však opätovne zaznamenávame v okrese Levoča vyšší medziročný nárast (1,24 p. b.), ktorý je porovnateľný s nárastom v PSK a SR (1,79 p. b., resp. 0,98 p. b.). V okrese Levoča podobne ako v PSK a SR je dlhodobo vyššia miera evidovanej nezamestnanosti u žien ako u mužov – nad úrovňou priemeru SR (rozdiel v miere evidovanej nezamestnanosti mužov a žien v roku 2022: PSK – 3,66 p. b.; SR - 2,10 p. b., Levoča – 3,13 p. b.).

Celkový počet zamestnancov sa v okrese Levoča od roku 2012 do roku 2022 zvýšil o 768 zamestnancov.

Z celkového počtu disponibilných UoZ patrí do skupiny dlhodobo nezamestnaných občanov viac ako 48 %.

Graf č. 6 Počet zamestnancov, UoZ a dlhodobo nezamestnaných UoZ v okrese Levoča⁹⁾

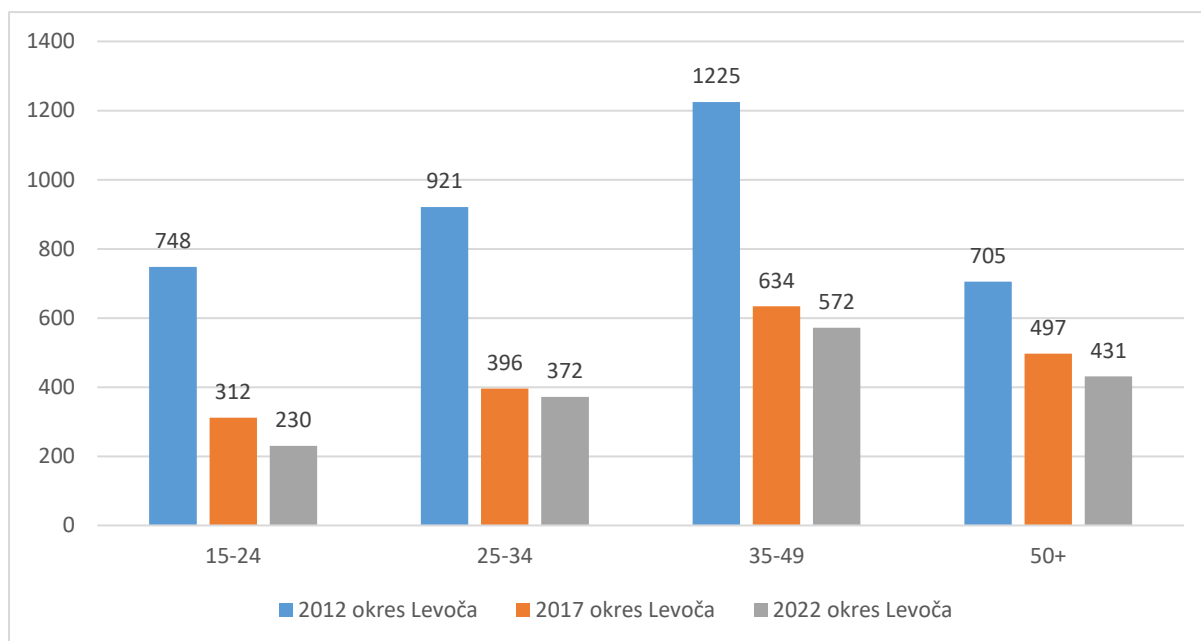

Z hľadiska vekovej štruktúry UoZ dominujú uchádzači vo veku od 35 do 49 rokov v počte 572, ktorí tvoria 35,64 % z celkového počtu UoZ.

Počet UoZ vo veku nad 50 rokov v súčasnosti dosahuje 431 osôb, čo je 26,85 % z celkového počtu UoZ. Počet mladých UoZ (vo veku 15 – 24 rokov) tvorí 230 osôb, čo predstavuje viac ako 14 % z celkového počtu UoZ. Počet UoZ (vo veku 25 – 34 rokov) tvorí 372 osôb, čo predstavuje viac ako 23 % z celkového počtu UoZ. Vzhľadom na vekové zloženie je situácia v okrese na úrovni PSK a porovnateľná so situáciou v SR.

⁹⁾ https://datacube.statistics.sk#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr3113rr/v_pr3113rr_00_00_00_sk.
https://datacube.statistics.sk#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr5001rr/v_pr5001rr_00_00_00_sk.
https://datacube.statistics.sk#!/view/sk/vbd_sk_win2/pr3806rr/v_pr3806rr_00_00_00_sk.

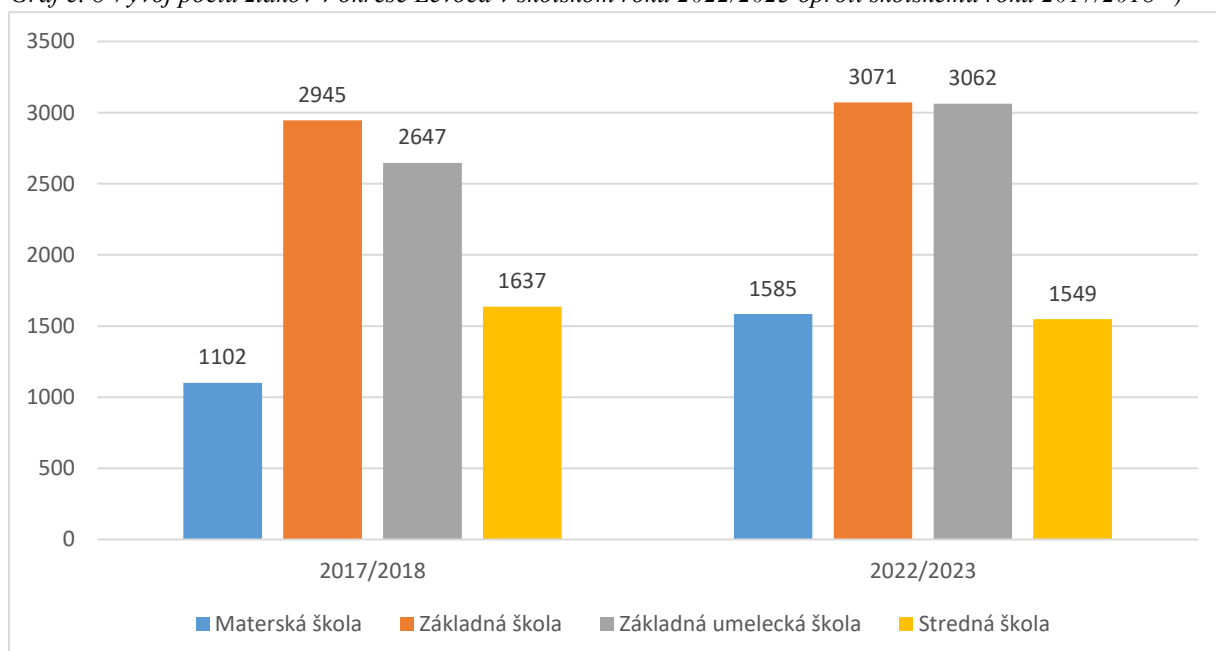
Graf č. 7 Počet UoZ podľa veku v okrese Levoča¹⁰⁾

1.3. Vzdelávanie

V rámci vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva okresu Levoča dominujú obyvatelia so základným vzdelaním v podiele až 41,76 %, s úplným stredným odborným a stredným všeobecným vzdelaním s maturitou v podiele 23,64 % a stredným odborným vzdelaním v podiele 19,39 %.

Graf č. 8 Vývoj počtu žiakov v okrese Levoča v školskom roku 2022/2023 oproti školskému roku 2017/2018¹¹⁾

¹⁰⁾ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_sk_win2/pr3807rr/v_pr3807rr_00_00_00_sk.

¹¹⁾ https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/publikacie-casopisy.../zistovanie-kvalifikovanosti.html?page_id=9243.

https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/sv5004rr/v_sv5004rr_00_00_00_sk.

https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/sv5003rr/v_sv5003rr_00_00_00_sk.

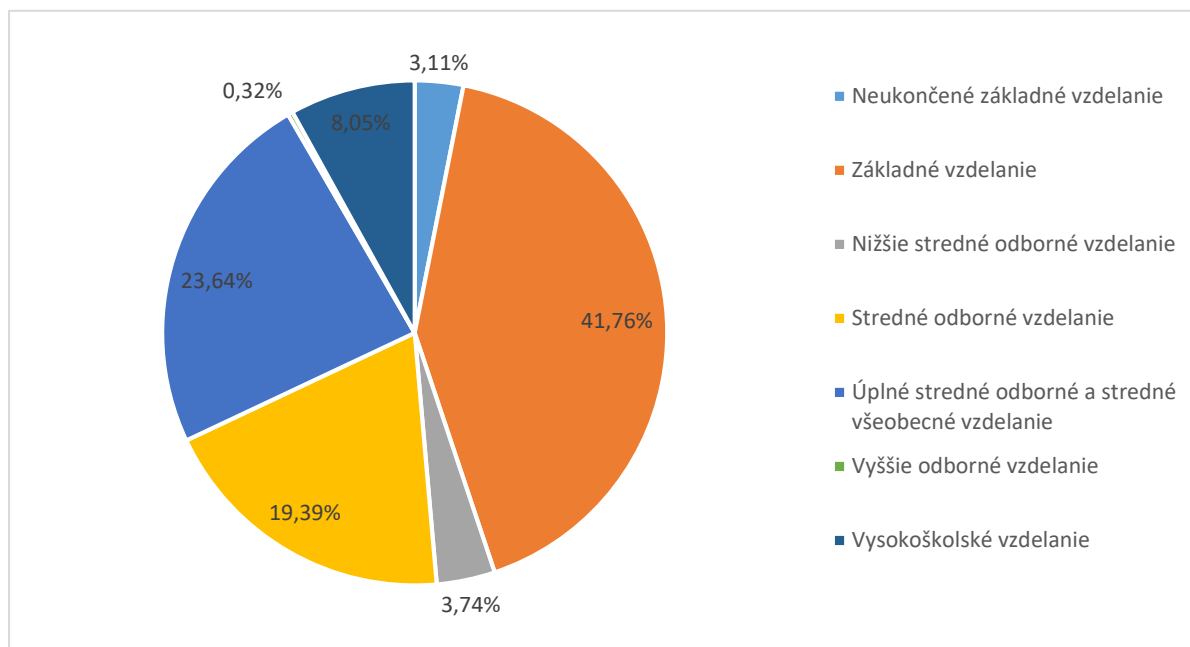
V okrese sa nachádza 27 MŠ, 17 ZŠ, 3 základné umelecké školy a 1 centrum voľného času OLYMP.

V okrese Levoča pôsobí 6 stredných škôl, z toho 2 gymnáziá, a taktiež sa tu nachádza detašované pracovisko Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku - Inštitút Juraja Páleša.

Najväčší podiel UoZ z celkového počtu UoZ tvorila k 30.09.2023 skupina obyvateľov s ukončeným základným vzdelaním - 659 UoZ (41,76 %). Významné zastúpenie majú UoZ s ukončeným úplným stredoškolským vzdelaním - 373 uchádzačov (23,64 %). Vysokoškolské vzdelanie má 127 UoZ z celkového počtu UoZ, čo predstavuje 8,05 % a až 3,11 % UoZ nemá ukončené ani základné vzdelanie (49 UoZ).

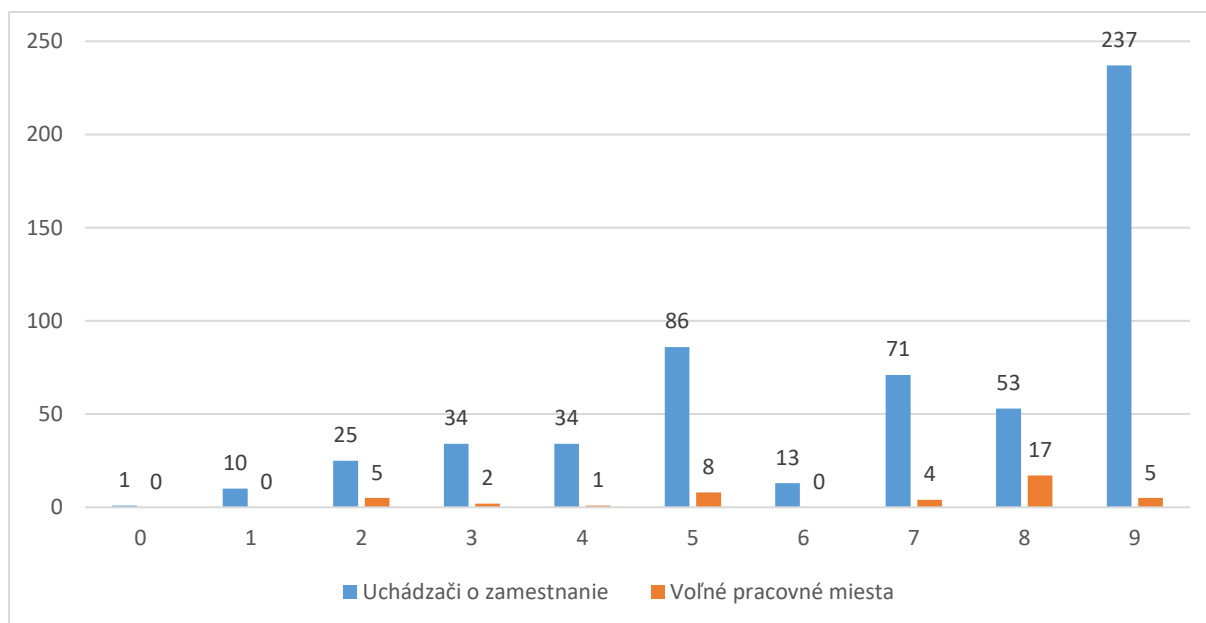
Podiel UoZ s nedokončeným základným vzdelaním a ukončeným len základným vzdelaním tak tvorí až 44,87 % UoZ.

Graf č. 9 Podiel UoZ podľa dosiahnutého vzdelania v okrese Levoča (údaje k 30.9.2023)¹²⁾

¹²⁾ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2023.html?page_id=1247162.

Graf č. 10 Štruktúra UoZ podľa profesie vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie a štruktúra voľných pracovných miest podľa požadovanej profesie (podľa SK ISCO-08) v okrese Levoča¹³⁾

0 Príslušníci ozbrojených síl

1 Zákonnodarcovia, riadiaci pracovníci

2 Špecialisti

3 Technici a odborní pracovníci

4 Administratívni pracovníci

5 Pracovníci v službách a obchode

6 Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve

7 Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci

8 Operátori a montéri strojov a zariadení

9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

1.4. Podnikateľské prostredie a príjmy

Z hľadiska predmetu podnikania dominuje v štruktúre podnikateľského sektora odvetvie stavebníctva – 106 podnikov, čo predstavuje 19 %. Spolu 96 subjektov s činnosťou v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu tvorí vyše 14 %, 91 subjektov s činnosťou v oblasti priemyslu tvorí takmer 14 %, 82 podnikov s činnosťou v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu tvorí viac ako 12 %.

V okrese sa nenachádza žiaden veľký zamestnávateľ v oblasti priemyslu (zastúpené sú malé a stredné firmy). Najväčším zamestnávateľom v okrese je Nemocnica AGEL Levoča, a. s. (jej priemerný prepočítaný počet zamestnancov v roku 2022 bol 535). Značná časť obyvateľov okresu dochádza za zamestnaním do susedných okresov Spišská Nová Ves a Poprad.

V meste Levoča je k dispozícii plocha 3,60 ha v rámci pripraveného priemyselného parku (brownfield).

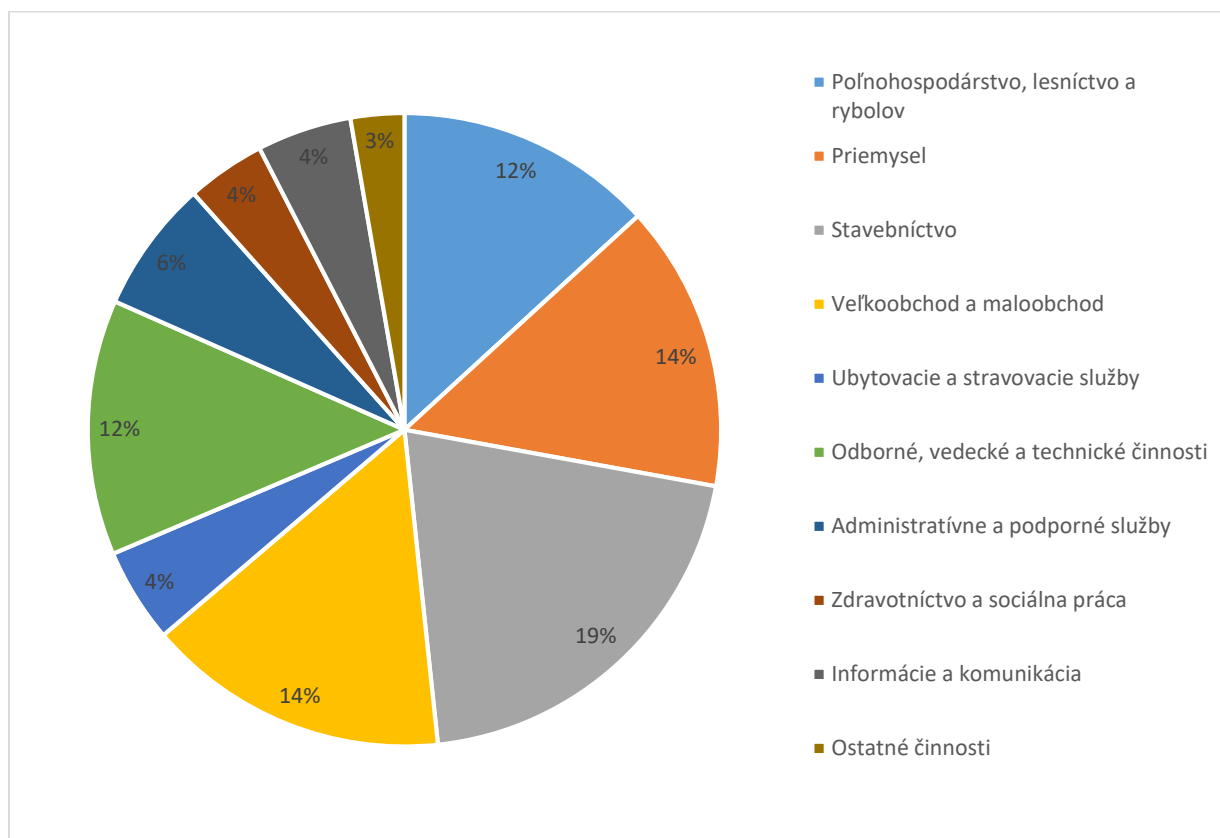
Poľnohospodársky využívaná pôda predstavuje viac ako 40 % územia okresu. Najväčší podiel poľnohospodárskej pôdy tvoria trvalo trávnaté porasty, ktoré sú zastúpené 57 % podielom z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Orná pôda zaberá takmer 40 % z poľnohospodárskej pôdy. Ťažšie

¹³⁾ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2023.html?page_id=1247162.

klimatické podmienky, pedologické a orografické podmienky v oblasti predurčujú zameranie poľnohospodárstva predovšetkým na živočíšnu výrobu, ale aj špeciálnu rastlinnú výrobu. Vhodným doplnkom poľnohospodárskej výroby sa javí podpora predaja z dvora – prvok využiteľný aj v CR.

Lesné pozemky tvoria takmer 50 % z celkového územia. Nachádzajú sa tu lesné porasty v kategóriách hospodárskych a ochranných.

Graf č. 11 Štruktúra podnikov podľa ekonomických činností na základe štatistickej klasifikácie ekonomických činností za rok 2022 v okrese Levoča¹⁴⁾

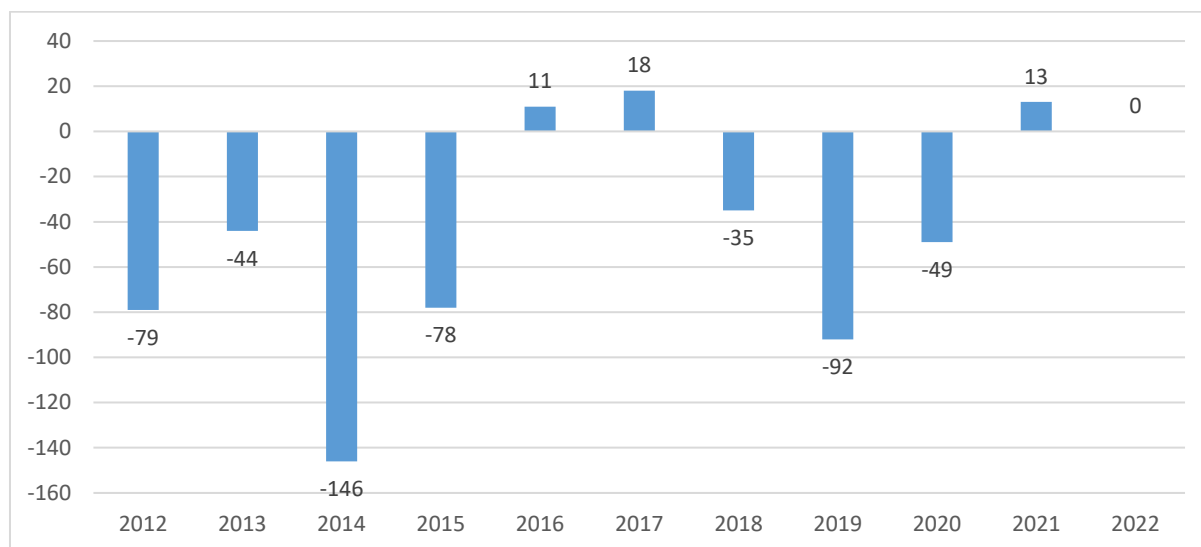

1.5. Migrácia

Migrácia z okresu Levoča zaznamenáva z dlhodobého hľadiska negatívny trend. Mimo hraníc okresu sa sťahuje takmer každoročne väčší počet ľudí, než do okresu prichádza. V období posledných desiatich rokov (2012-2022) dôsledku migrácie klesol najväčší počet obyvateľov okresu Levoča v roku 2014 o 146 obyvateľov. Naopak nárast počtu obyvateľov okresu bol zaznamenaný v rokoch 2016, 2017 a 2021. V roku 2022 sa mimo hraníc okresu presťahoval rovnaký počet ľudí ako do okresu prišlo.

¹⁴⁾ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_sk_win2/og3803rr/v_og3803rr_00_00_00_sk.

Graf č. 12 Vývoj migračného salda v okrese Levoča v období rokov 2012-2022¹⁵⁾

1.6. Dopravná infraštruktúra

Cestná sieť okresu je tvorená cestami I., II. a III. triedy, s celkovou dĺžkou 167,985 km. Cestnú sieť v okrese Levoča tvorí 37,270 km ciest I. triedy, 13,214 km ciest II. triedy a 117,501 km ciest III. triedy. Súčasťou cestnej siete okresu Levoča je od roku 2015 aj diaľnica D1 s celkovou dĺžkou úseku vedúceho okresom 31,707 km.

Hustota cestnej siete je 0,474 km/km².

Tabuľka č. 1 Stav ciest v okrese Levoča podľa triedy cesty¹⁶⁾

Trieda cesty	Dĺžka ciest (km)	Veľmi dobrý (km)	Dobrá (km)	Vyhovujúci (km)	Nevyhovujúci (km)	Havarijný (km)	Nevyhovujúci alebo havarijný (km)	Nevyhovujúci i alebo havarijný (%)
I.	37,270	21,432	1,247	0,782	4,039	9,770	13,809	37,050
II.	13,214	7,830	0,034	1,028	4,322	0	4,322	32,710
III.	117,501	79,874	0,292	23,975	13,360	0	13,36	11,370
Spolu	167,985	109,136	1,573	25,785	21,721	9,770	31,491	18,750

1.7. Cestovný ruch

Územie okresu Levoča poskytuje vynikajúce predpoklady pre kultúrny, poznávací a pútnický turizmus kombinovaný s agroturistikou v podhorí Levočských vrchov i Braniska. Okres disponuje značným množstvom pamiatok kultúrohistorického dedičstva. Najvýznamnejšou je lokalita Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia (Mesto Levoča, PR Spišské Podhradie, MPR Spišská Kapitula, NKP Spišský hrad) zaradené do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Prírodné hodnoty uvedeného priestoru (NPR Dreveník, NPR Sivá Brada) dotvárajú jeho skvelý potenciál pre rekreačné využitie. Problémom v meste Spišské Podhradie je zlý technický stav pamiatok

¹⁵⁾ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7104mr/v_om7104mr_00_00_00_sk.

¹⁶⁾ <https://www.ssc.sk/sk/cinnosti/rozvoj-cestnej-siete/hospodarenie-s-vozovkami/dokumenty.ssc>.

v historickom jadre a nedostatok ubytovacích kapacít. V meste Spišské Podhradie sú 2 pamiatkové rezervácie, a to centrum mesta Spišské Podhradie (pamiatková zóna zapísaná do UNESCO) a Spišská Kapitula ako celok tak isto zapísaná do UNESCO. Mesto Levoča, ktorého historické jadro je mestskou pamiatkovou rezerváciou, disponuje ubytovacími kapacitami. Prioritou sa javí naďalej záchrana a obnova kultúrno-historických pamiatok, najmä NKP Baziliky sv. Jakuba v Levoči.

Ubytovacie kapacity sústredené najmä v mestách Levoča a Spišské Podhradie. Problémom ubytovacích zariadení je absencia doplnkových služieb zabezpečujúcich ich atraktivnosť (napr. wellness, detské atrakcie a pod.). Pri predpokladanom a žiadanom náraste intenzity CR je perspektívne kapacita nepostačujúca.

Za najperspektívnejší priestor rozvoja rekreácie a cestovného ruchu na území okresu Levoča možno považovať priestor Levočských vrchov, a najmä lokalitu Levočská dolina s potenciálom plniť funkciu strediska rekreácie a cestovného ruchu nadregionálneho až medzinárodného významu.

Významným rekreačným priestorom ako perspektívneho strediska CR je v lokalite Dravce, jej miestna časť Bukovinka, z ktorej sú dostupné významné lokality rekreačných oblastí regiónu s nadregionálnym významom.

Z hľadiska vidieckeho turizmu sú najlepšie podmienky v obciach v podhorí Levočských vrchov – Vyšné a Nižné Repaše, Torysky, Oľšavica, Brutovce.

Okres má spracovanú Stratégiu cestovného ruchu v okrese Levoča (2021 – 2027), kde v rámci analytickej časti sú charakterizované silné a slabé stránky ponuky CR v okrese.

Silné stránky:

- existencia prírodných chránených lokalít a zápis prírodných vzácností do UNESCO,
- chránené vtáčie územie Levočské vrchy,
- zachovalá a veľmi atraktívna príroda, vysoká koncentrácia prírodných atraktivít na pomerne malých územiach,
- minerálne pramene,
- bohatosť flóry a fauny, vysoká lesnatosť územia,
- kvalitné životné prostredie,
- reliéf vhodný pre náročnú aj nenáročnú pešiu turistiku, cykloturistiku, nordic walking, zjazdové a bežecké lyžovanie, skialpinizmus, snowboarding,
- oproti Vysokým Tatrám autentická príroda bez veľkých hotelových komplexov,
- možnosť rybolovu,
- existencia pseudokrasových – nekrasových jaskýň,
- vhodné podmienky na paragliding a rogalové lietanie v okolí obce Dúbrava a na vrch Ostrá hora,
- lokality svetového kultúrneho dedičstva UNESCO: Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia,
- široká ponuka kultúrno – historických pamätihodností a bohatá história,
- množstvo zrekonštruovaných historických pamiatok,
- Levoča ako kráľovské mesto,
- pútnická destinácia,
- existencia tematických ciest (Gotická cesta, pútnické cesty a iné),
- múzeá, galérie, pamätné izby, kostoly,
- tradície a remeslá,
- uchovávanie zvykov a tradícií na vidieku a bohatá tradícia domácich špecialít,
- kultúrne podujatia nadregionálneho charakteru,
- podujatia, ktoré sa zakladajú na histórii,
- veľká koncentrácia uchovávateľov autentických tradícií v rámci tradičnej ľudovej kultúry,
- existencia rázovitých dedín so špecifickou atmosférou i potenciálom pre rekreáciu,
- existencia kultúrno – osvetových inštitúcií a organizácií,
- rozvoj kreatívneho priemyslu na území,

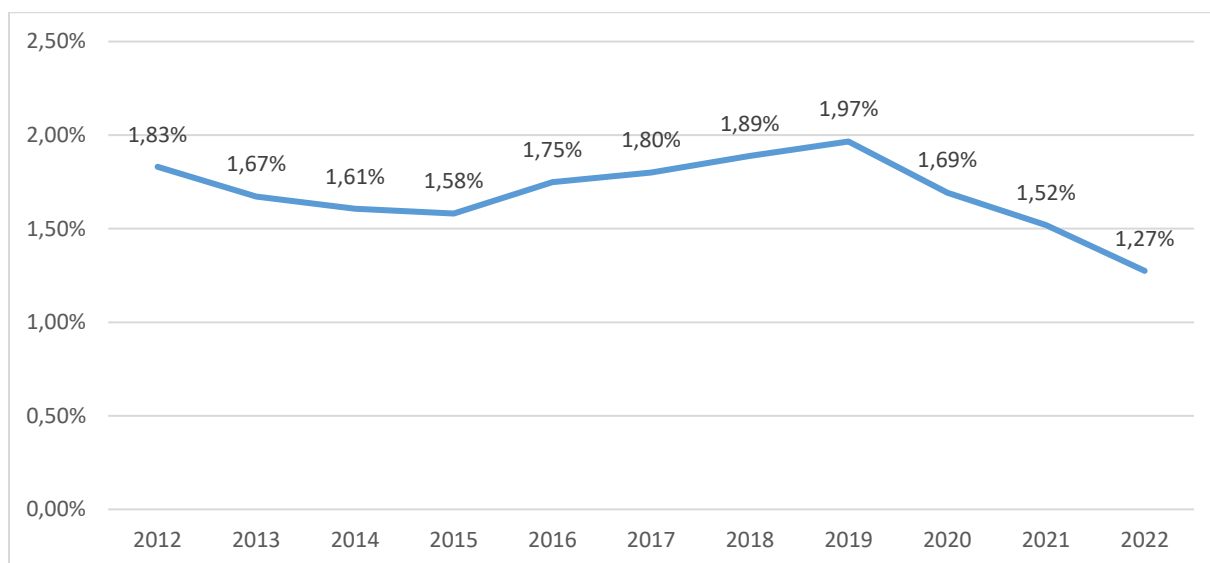
- dostatočné množstvo ubytovacích a stravovacích zariadení v Levoči, Spišskom Podhradí,
- existencia Spišský salaš (ponuka tradičnej lokálnej gastronómie),
- existencia rodinnej ekofarmy Odorica,
- existencia rezortu Levočská Dolina (celoročná prevádzka),
- realizácia projektu Žabia cesta / revitalizácia vodnej nádrže a vytvorenie náučného chodníka Levočská Dolina,
- existencia campingu pre stany a autocary (Kováčova vila), autocamping parkovisko pod Spišským hradom,
- činnosti turisticko - informačných kancelárií (IKLE, TIC Spišské Podhradie, TIC Spišská Kapitula),
- poskytovanie sprievodcovských služieb,
- služby cestovných agentúr (Oáza tour, INVIA, Britannia Connection a Gotik) – Levoča, SPIŠBUS – Spišské Podhradie),
- zrekonštruovaná časť Námestia Majstra Pavla v Levoči a vytvorenie pešej zóny,
- vybudovanie parkoviska v bezprostrednej blízkosti historického centra v meste Levoča,
- dostupná kultúrna infraštruktúra najmä v mestách Levoča, Spišské Podhradie, Spišský Hrhov,
- priestorové možnosti pre kongresový turizmus,
- dostupná športová infraštruktúra najmä v mestách Levoča, Spišské Podhradie, športové ihriská a fitness centrá aj v menších obciach,
- Spišský Jeruzalem, Spišské Biskupstvo, Dreveník, pažica, spišskopodhradské travertíny, pramene na Sivej Brade.

Slabé stránky:

- znečisťovanie prírody,
- negatívny vplyv rómskeho obyvateľstva na lesné hospodárstvo,
- absencia širokého spektra podporných a doplnkových služieb v okolí prírodných turistických atrakcií (málo rozvinuté služby pre turistov a deti, nedostatok stravovacích a bufetových služieb),
- nedostatočná úroveň environmentálneho povedomia ako faktora ovplyvňujúceho kvalitu zážitku turistov u obyvateľov okresu,
- absencia rozvinutého produktu CR, atrakcií a podujatí regionálneho významu,
- veľké disparity v potenciáli medzi obcami a mestami okresu,
- nízka návštevnosť regiónu mimo letnú sezónu,
- obmedzená prevádzka Baziliky sv. Jakuba pre návštevu skupiny, pre individuálnu turistiku možnosť návštevy len pred bohoslužbami,
- nedostatočne využitý potenciál tradičnej ľudovej kultúry (najmä remeselníctva) pre vidiecky zážitkový turizmus,
- chýbajúca koordinácia jednotlivých podujatí,
- nedostatočná propagácia podujatí,
- existencia čiernych prevádzok v ubytovacích zariadeniach (mestá a obce prichádzajú o daň z ubytovania),
- nedostatok ubytovacích a stravovacích kapacít v malých obciach,
- nevyužívanie lokálnych produktov v rámci stravovacích zariadení – absencia lokálnych producentov,
- absencia stravovacích zariadení poskytujúcich zážitkovú gastronómiu,
- nedostatočný (resp. žiadny) informačný systém v mestách i obciach,
- v obciach s ubytovacími službami chýbajú bankomaty,
- v menších obciach alebo mestských častiach chýbajú predajne potravín,
- absencia krytej plavárne pre verejnosť a návštevníkov mesta Levoča a okolia,
- pri cykloturistických trasách chýba ponuka pre rodiny s deťmi (oddychové miesta s preliezačkami a pod.),
- nedostatočné služby s ponukou pre rodiny s deťmi,

- nedostatočná ponuka zážitkových a športových aktivít pre návštevníkov,
- nedostatočná ponuka služieb, ponuka po 18.00 hodine a cez víkendy,
- nedostatok doplnkových ponúk, ktoré by zmiernili sezónnosť.

Graf č. 13 Podiel návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v okrese Levoča na počte v PSK¹⁷⁾

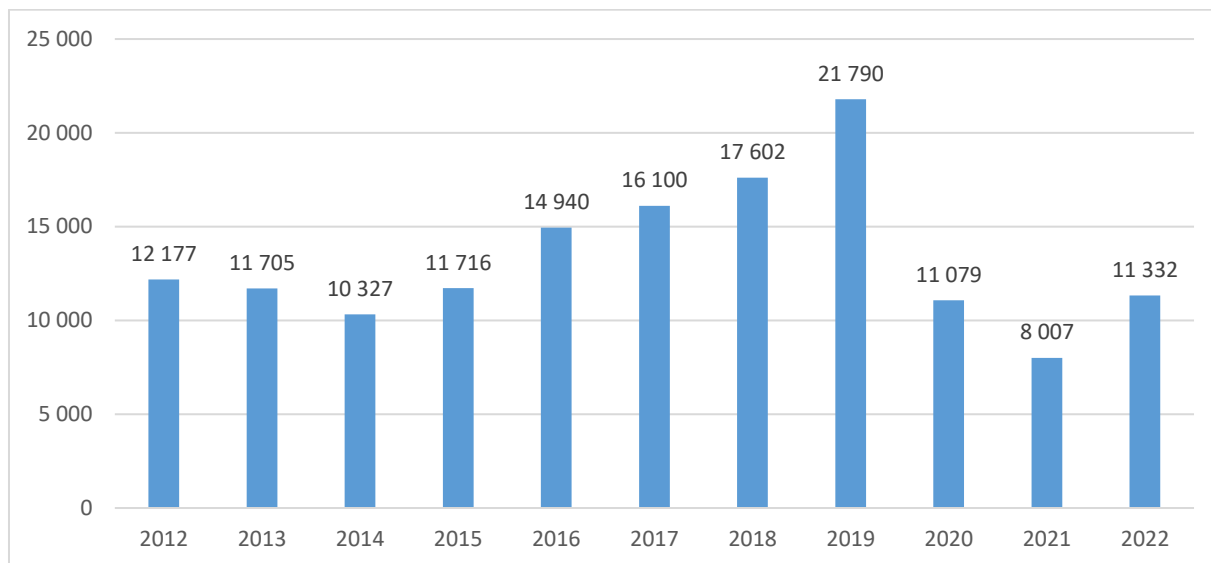

Na základe údajov ŠÚSR za rok 2022, z celkového počtu návštevníkov ubytovacích zariadení v PSK tvorili návštevníci v okrese Levoča 1,27 %. Počet návštevníkov v týchto zariadeniach bol v roku 2022 v absolútnych číslach – 11 332 osôb.

Z hľadiska kapacít a výkonov ubytovacích zariadení možno konštatovať, že vzhľadom na veľkosť okresu Levoča je postačujúca kapacita ubytovacích priestorov určená pre CR v porovnaní s ostatnými okresmi. Spomedzi všetkých okresov vyčnieva najmä okres Poprad, v ktorom sa koncentruje vyše 67 % návštevníkov PSK. Podiel ubytovacích zariadení v okrese Levoča na celkových výkonoch PSK je 3,60 %.

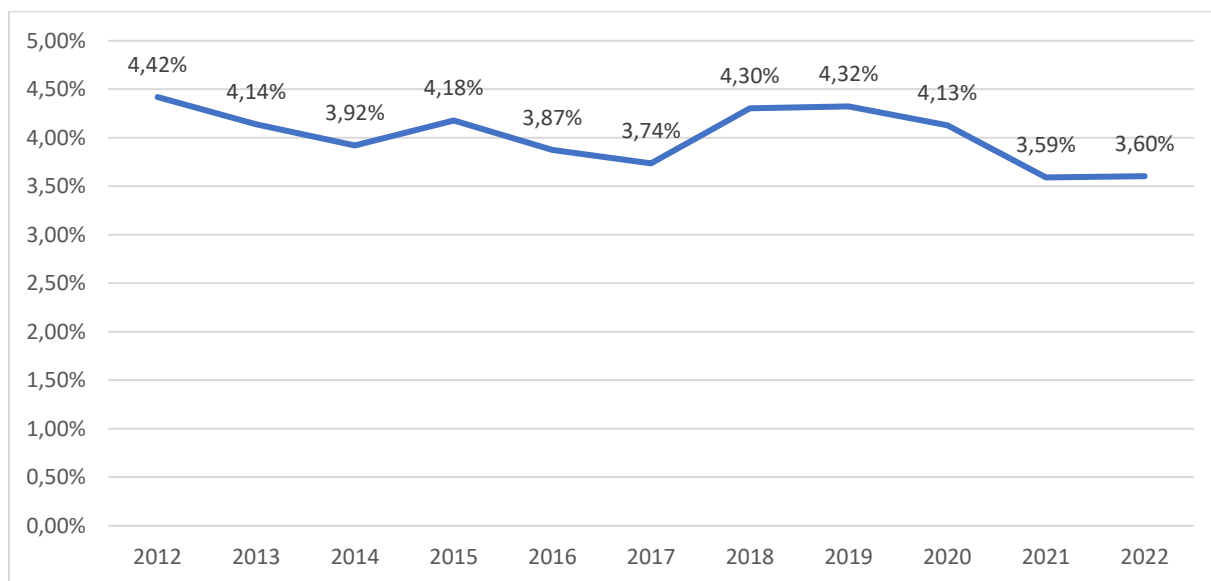
¹⁷⁾ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_sk_win2/cr3802mr/v_cr3802mr_00_00_00_sk.
https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/cr3002rr/v_cr3002rr_00_00_00_sk.

Graf č. 14 Počet návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v okrese Levoča¹⁸⁾

Počet návštevníkov okresu výrazne poklesol medzi rokmi 2019 a 2020 (o takmer 50 %).

Graf č. 15 Podiel ubytovacích zariadení v okrese Levoča na počte v PSK¹⁹⁾

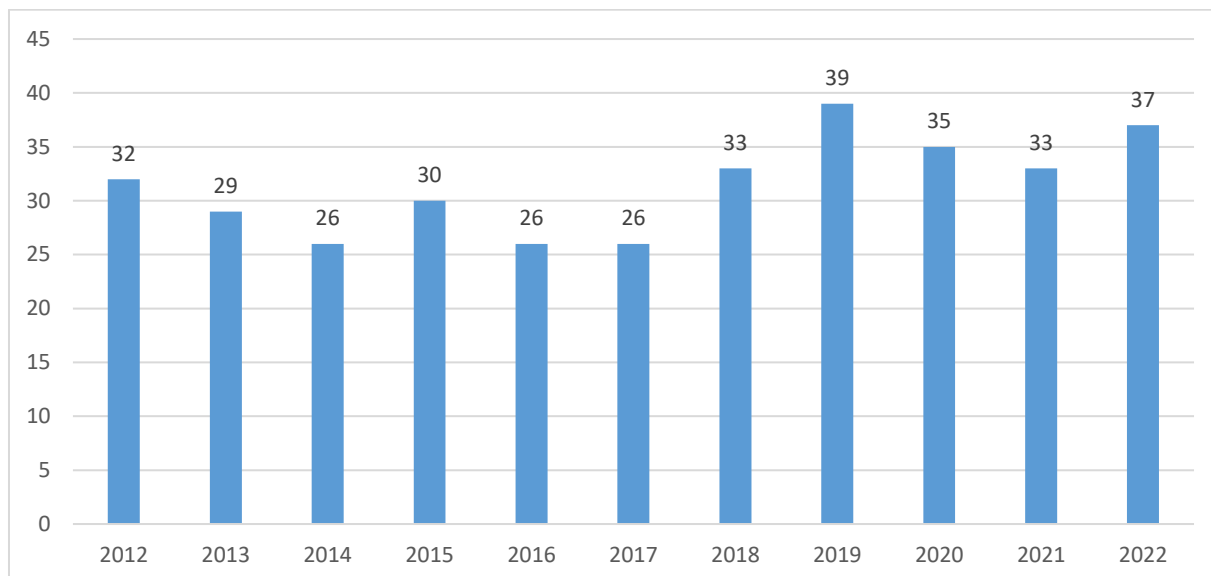
V okrese sa nachádza 37 ubytovacích zariadení (3,60 % z celkového počtu ubytovacích zariadení v PSK).

Počet ubytovacích zariadení v okrese Levoča výrazne poklesol medzi rokmi 2015 a 2016 (o viac ako 13 %) a medzi rokmi 2019 a 2020 (o viac ako 10 %).

¹⁸⁾ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_sk_win2/cr3802mr/v_cr3802mr_00_00_00_sk,
https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/cr3002rr/v_cr3002rr_00_00_00_sk.

¹⁹⁾ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_sk_win2/cr3807qr/v_cr3807qr_00_00_00_sk,
https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/cr3002rr/v_cr3002rr_00_00_00_sk.

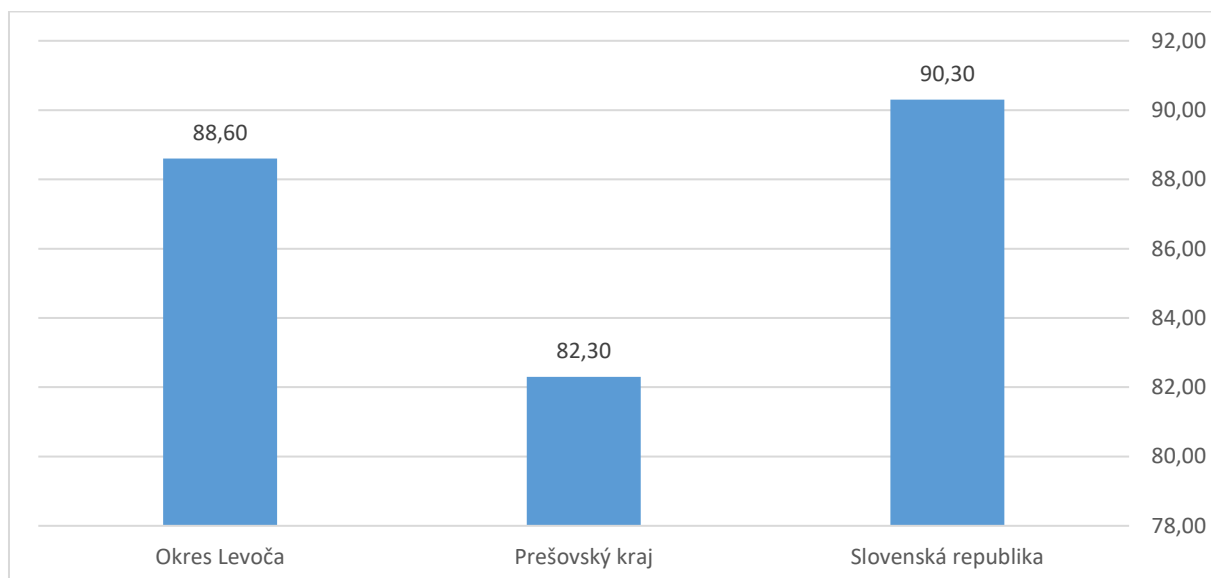
Graf č. 16 Počet ubytovacích zariadení v okrese Levoča²⁰⁾

1.8. Bývanie a infraštruktúra

Vybudovaný verejný vodovod v okrese Levoča malo v roku 2022 až 88,60 % obyvateľov, čo je nad úrovňou priemeru pokrytia vodovodom v PSK (82,30 %). Miera pripojenosti k vodovodu v SR je 90,30 % (o 1,7 p. b. viac ako v okrese Levoča).

Graf č. 17 Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v okrese Levoča (hodnoty za rok 2022)²¹⁾

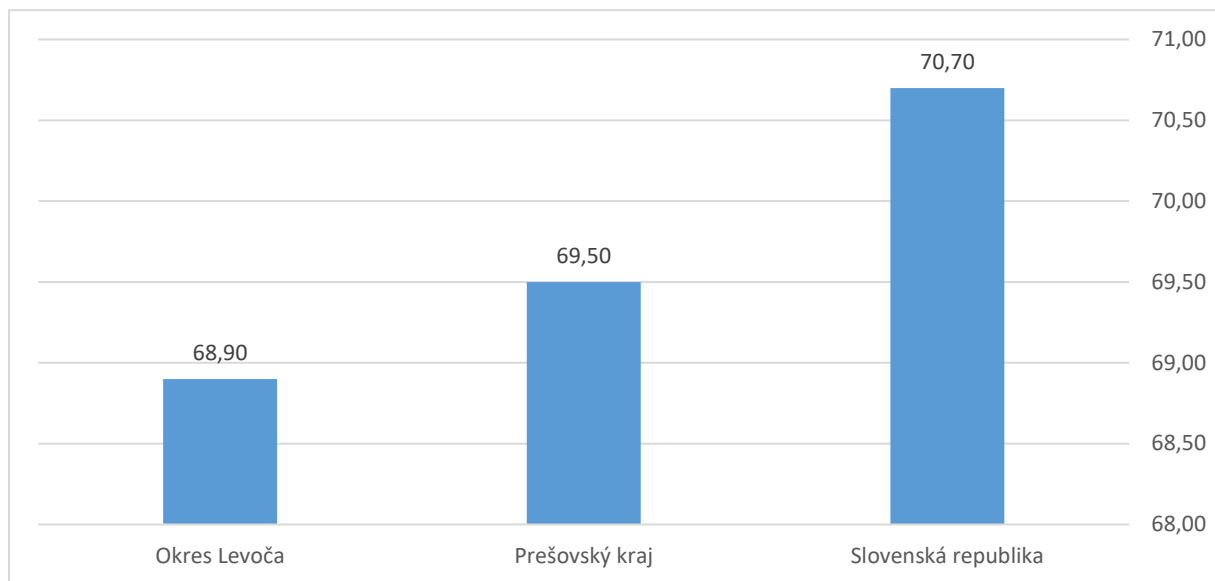

V rámci okresov PSK vykazuje okres Levoča šiestu najvyššiu úroveň napojenia na verejnú kanalizáciu. Na verejnú kanalizáciu s čistiarnou odpadových vôd bolo v roku 2022 pripojených až 68,90 % obyvateľov okresu, čo je iba o 0,60 p. b. menej oproti miere pripojenosti v PSK a o 1,80 p. b. menej oproti miere pripojenosti SR.

²⁰⁾ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_sk_win2/cr3807qr/v_cr3807qr_00_00_00_sk,
https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/cr3002rr/v_cr3002rr_00_00_00_sk.

²¹⁾ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/vh3001rr/v_vh3001rr_00_00_00_sk.

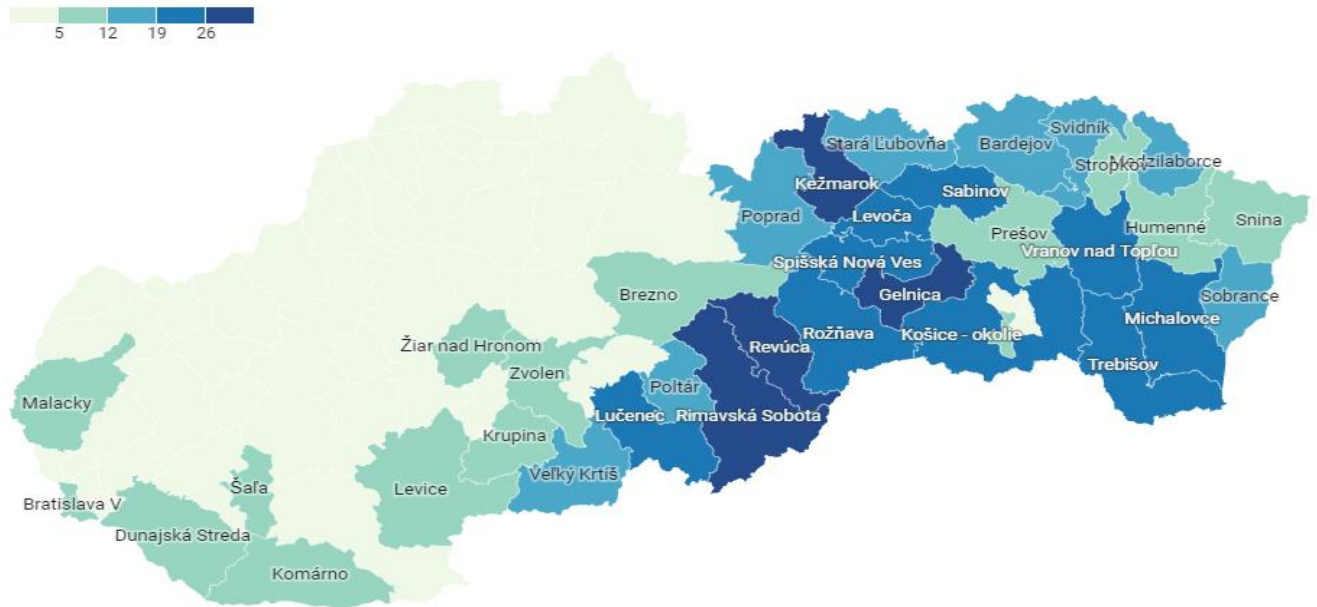
Graf č. 18 Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd v okrese Levoča (hodnoty za rok 2022)²²⁾

²²⁾ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/vh3001rr/v_vh3001rr_00_00_00_sk.

1.9. Marginalizované komunity

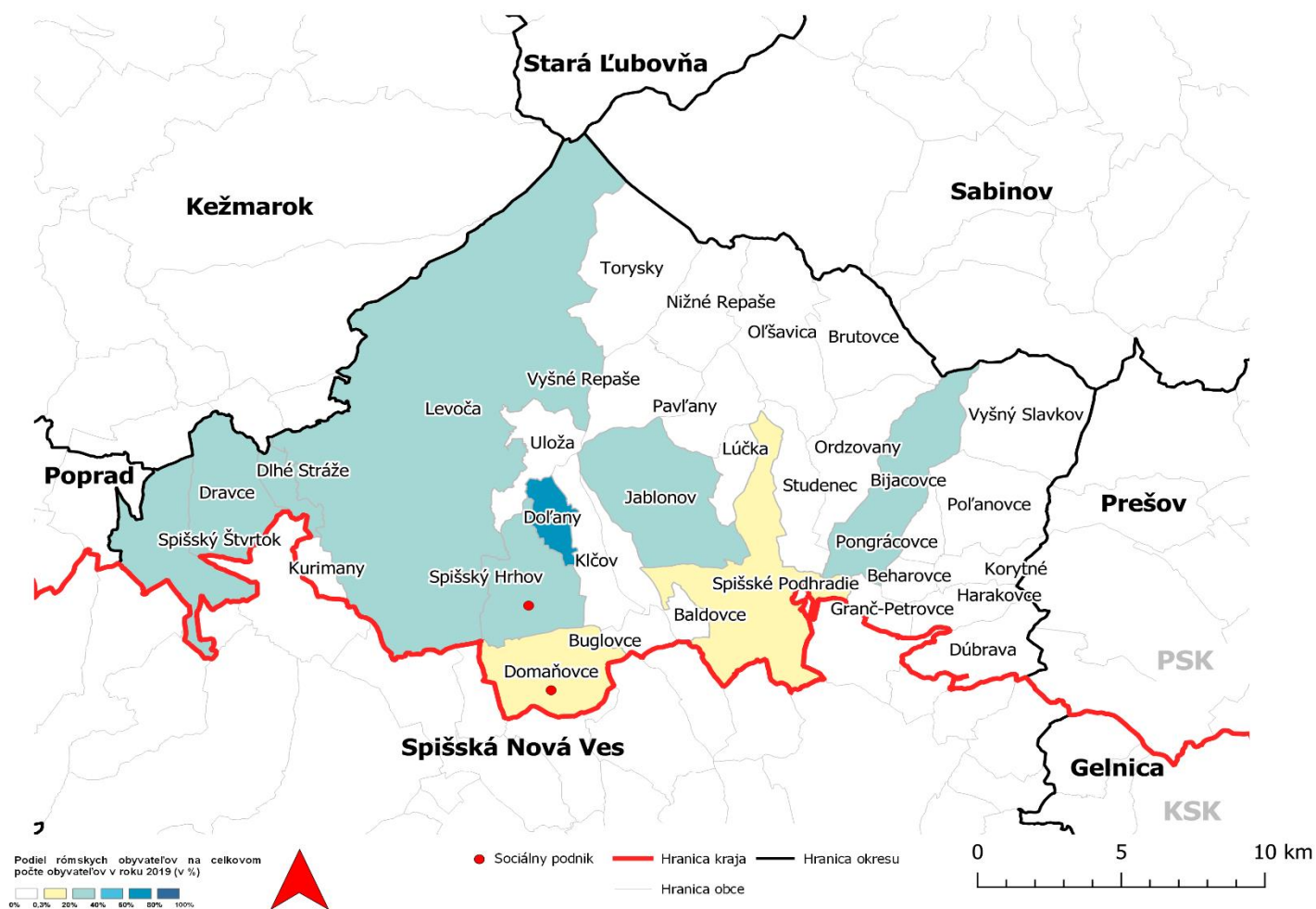
Mapa č. 2 Podiel rómskeho obyvateľstva na obyvateľstve okresov SR²³⁾

Z celkového počtu 33 územných jednotiek (miest a obcí) okresu bolo do Atlasu rómskych komunít zaradených 10 obcí (vrátane miest Levoča a Spišské Podhradie), čo indikuje, že viac ako 30 % obcí v okrese Levoča disponuje časťami, ktoré sú na tom z hľadiska dostupných indikátorov kvality života ešte horšie, ako je štandardom u ich bežných obyvateľov. Z uvedených 10 obcí je až 7 takých, kde MRK tvorí viac ako 21 % celkového obyvateľstva. V obci Doľany je to až 71 % - 80 % a v obciach Bijacovce, Dlhé Stráže, Dravce, Jablonov, Levoča a Spišský Štvrtok 21 % - 30 %. Najpočetnejšie MRK sú v meste Levoča (1201-1300 obyvateľov MRK) a v obci Spišský Štvrtok (701-800 obyvateľov MRK). V ostatných obciach sú to komunity s počtom do 600 obyvateľov.

²³⁾ Atlas rómskych komunít 2019, dostupný online (link: <https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit>).

Mapa č. 3 Podiel rómskeho obyvateľstva na celkovom počte obyvateľov okresu Levoča v roku 2019 (spracované MIRRI SR na základe údajov z Atlasu rómskych komunít 2019)

Tabuľka č. 2 Podiel MRK v obciach okresu Levoča v Atlase rómskych komunit²⁴⁾

Obec	Počet obyvateľov	Podiel rómskych obyvateľov (intervaly)	Počet evidovaných osídlení	Počet obyvateľov osídlení (intervaly)
Bijacovce	958	21%-30%	1	201-250
Dlhé Stráže	595	21%-30%	1	151-200
Doľany	719	71%-80%	1	501-600
Domaňovce	911	1%-10%	1	30-50
Dravce	816	21%-30%	2	151-200
Jablonov	1007	21%-30%	1	201-250
Levoča	14530	21%-30%	3	1201-1300
Spišské Podhradie	3831	11%-20%	2	251-300
Spišský Hrhov	1654	11%-20%	1	251-300
Spišský Štvrtok	2559	21%-30%	1	701-800

V okrese pôsobí 7 registrovaných sociálnych podnikov (všetky integračné). Dva sídla v Levoči, po jednom v Spišskom Hrhove, Doľanoch, Domaňovciach, Kurimanoch a Spišskom Podhradí. 6 registrovaných sociálnych podnikov sídli v sídlach z Atlasu rómskych komunit, 1 mimo týchto sídel, v Kurimanoch.

²⁴⁾ Atlas rómskych komunit 2019, dostupný online (link: <https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit>).

Tabuľka č. 3 Sociálne služby v obciach okresu Levoča v Atlase rómskych komunít 2019²⁵⁾ ²⁶⁾

Obec	Nízko-prahové denné centrum	Integračné centrum	Ubytovňa	Zariadenie núdzového bývania	Nocľaháreň	Útulok	Domov „na pol ceste“	Stredisko osobnej hygieny	Práčovňa	Opatrovateľská služba	Je v obci sociálny podnik?	Využíva obec aktivačné práce?
Bijacovce	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno
Dlhé Stráže	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Nie	Nie	Nie	Áno
Dolňany	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Áno
Domaňovce	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Áno
Dravce	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Nie	Áno
Jablonov	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Nie	Áno
Levoča	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Áno	Áno
Spišské Podhradie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Áno	Áno
Spišský Hrhov	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Áno
Spišský Štvrtok	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Nie	Áno

²⁵⁾ Register sociálnych podnikov, dostupný online (link: <https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/socialna-ekonomika/register-sp/>).

²⁶⁾ Atlas rómskych komunít 2019, dostupný online (link: <https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit>).

1.10. Zhrnutie analýzy hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Najvýznamnejšie faktory vyplývajúce z analýzy hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu:

1. V oblasti demografického vývoja:

- vysoký podiel obyvateľov v predproduktívnom veku,
- nízky podiel obyvateľov v poproduktívnom veku,
- vysoké zastúpenie obcí s nízkym počtom obyvateľov – len okresné mesto má nad 5000 obyvateľov,
- rastúci trend počtu obyvateľov.

2. V oblasti nezamestnanosti:

- vysoká miera evidovanej nezamestnanosti – kopíruje vývoj v SR,
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte UoZ (viac ako 48 %),
- vekové zloženie UoZ porovnateľné s priemerom PSK či SR.
- vysoké zastúpenie UoZ so základným vzdelaním a bez vzdelania (spolu až 44,87 %), pričom tento podiel sa zvyšuje.

3. V oblasti vzdelávania:

- vysoký podiel obyvateľov so základným vzdelaním,
- obyvatelia s ukončeným základným vzdelaním, prípadne bez vzdelania tvoria významnú skupinu UoZ (spolu až 44,87 %),
- jedno detašované pracovisko vysokej školy.

4. V oblasti podnikateľského prostredia a príjmov:

- potenciál pre rozvoj malých a stredných podnikov v oblasti priemyslu, stavebníctva, veľkoobchodu a maloobchodu,
- neobsadený priemyselný park v meste Levoča – 3,60 ha,
- absencia veľkých podnikov v oblasti priemyslu a služieb,
- najväčší zamestnávateľ – nemocnica.

5. V oblasti migrácie:

- dlhodobo negatívny trend migračného salda.

6. V oblasti dopravnej infraštruktúry:

- prítomnosť diaľnice.

7. V oblasti CR:

- dostatok atrakcií (prírodných, kultúrnych aj historických atrakcií)
- absencia rozvinutého produktu CR,
- dostatok atrakcií v susedných okresoch – možnosť výraznejšieho prepojenia a vytvorenia komplexného produktu CR,
- nedobudovaná infraštruktúra CR – ubytovacie zariadenia,
- nízka návštevnosť regiónu mimo letnej sezóny,
- nízky počet návštevníkov ubytovacích zariadení.

8. V oblasti bývania a infraštruktúry:

- vysoká napojenosť na verejný vodovod v porovnaní s priemerom kraja,
- vysoká napojenosť na verejnú kanalizáciu v porovnaní s priemerom kraja.

9. V oblasti MRK:

- 10 z 33 obcí v Atlase rómskych komunít 2019,
- nedostatočné pokrytie sociálnymi službami a sociálnymi službami pre MRK v obciach s vysokým zastúpením MRK,
- existencia sociálnych podnikov, malé zastúpenie.

2. IMPULZY K VYPRACOVANIU PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA

V rámci prípravy Plánu rozvoja NRO Levoča bola vytvorená expertná pracovná skupina, vytvorenie ktorej iniciovalo MIRRI SR. Členmi pracovnej skupiny boli zástupcovia Okresného úradu Levoča, zástupca PSK, zástupcovia samospráv, ÚPSVaR, sociálnych partnerov, ekonomických partnerov, MAS Lev a externý konzultant MIRRI SR. Touto pracovnou skupinou a jej členmi boli identifikované potenciály rozvoja v okrese Levoča. Zároveň boli identifikované problémy a výzvy, ktoré sú považované za potenciálne prekážky v rozvoji okresu Levoča. Problémy okresu (potenciálne prekážky rozvoja) sú zoskupené do oblastí na základe logickej súvislosti. V rámci jednotlivých kategórií sú problémy zoradené na základe prioritizácie zástupcami socio-ekonomických partnerov (členmi expertnej pracovnej skupiny).

Tabuľka č. 4 Potenciály rozvoja a problémy a výzvy identifikované ako potenciálne prekážky v rozvoji

OBLASŤ	POTENCIÁLY ROZVOJA	PROBLÉMY A VÝZVY
Zamestnanosť a Podnikanie	Existencia podnikateľských subjektov a samospráv s potenciálom vytvárania pracovných miest.	Vysoká nezamestnanosť.
	Zvyšovanie dôležitosti obnoviteľných zdrojov energie.	Extrémne vysoká nezamestnanosť MRK, najmä žien z MRK.
	Rozvoj IT technológií - príležitosť pre vytváranie pracovných miest (potreba vytvárania dátových úložísk, zdieľaných služieb, technológií pre big data, virtuálnych a rozšírených technológií).	Odliv mozgov a odliv obyvateľov, ktorí disponujú zručnosťami vytvárajúcimi hodnoty v okrese.
	3,60 ha voľnej plochy v priemyselnom parku v Levoči.	Nedostatočná podpora poľnohospodárskych podnikov (najmä výroba náročná na manuálnu prácu - špeciálna rastlinná výroba, živočíšna výroba) a potravinárskych podnikov.
	Jestvujúce sociálne podniky.	Nedostatočná podpora, vývoj nových výrobkov, technológií a postupov.
	Potenciál pre vytváranie nových sociálnych podnikov.	Nedostatočná podpora technológií zelenej ekonomiky.
	Priaznivá veková štruktúra obyvateľstva.	Nedostatočná podpora biofariem a pestovania bio produktov.
	Dostatok nízkokvalifikovanej pracovnej sily.	Vysoký podiel dlhodobo evidovaných UoZ.
	Existencia miestnych výrobcov v oblasti poľnohospodárstva a tradičnej výroby.	Vysoký podiel obyvateľov so základným vzdelaním.
	Potenciál efektívneho prepojenia poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu.	Absencia veľkých zamestnávateľov.
	K dispozícii viacero nevyužívaných výrobných hál.	
Nízky dopyt na trhu práce.		
Absencia dopytu po nízkokvalifikovanej pracovnej sile.		

		Absencia veľkých zamestnávateľov.
		Štrukturálne rozdiely na trhu práce - ponuka sa nezhoduje s dopytom.
Cestovný ruch	Existencia prírodných chránených lokalít a zápis prírodných vzácností do UNESCO.	Absencia širokého spektra podporných a doplnkových služieb v okolí prírodných turistických atrakcií (málo rozvinuté služby pre turistov a deti, málo stravovacích služieb).
	Reliéf vhodný pre náročnú aj nenáročnú pešiu turistiku, cykloturistiku, nordic walking, zjazdové a bežecké lyžovanie, skialpinizmus, snowboarding.	Absencia rozvinutého produktu CR, atrakcií a podujatí regionálneho významu.
	Pútnická destinácia.	Nízka návštevnosť regiónu mimo letnej sezóny.
	Prítomnosť múzeí, galérií, pamätných izieb, kostolov.	Nedostatok doplnkových služieb v rámci ubytovacích zariadení.
	Veľká koncentrácia uchovávateľov autentických tradícií v rámci tradičnej ľudovej kultúry a existencia rázovitých dedín so špecifickou atmosférou i potenciálom pre rekreáciu.	Nedostatočne využitý potenciál tradičnej ľudovej kultúry (najmä remeselníctva) pre vidiecky zážitkový turizmus.
	Pôsobenie turisticko-informačných kancelárií, sprievodcovských služieb, cestovných agentúr-	Absencia stravovacích zariadení poskytujúcich zážitkovú gastronómiu.
	Spracovaná stratégia rozvoja CR v okrese.	Absencia krytej plavárne pre verejnosť a návštevníkov mesta Levoča a okolia.
		Nedostatočná ponuka zážitkových a športových aktivít pre návštevníkov.
		Nedostatok doplnkových ponúk, ktoré by zmiernili sezónnosť.
	Nedostatok odborníkov pre destinačný manažment.	
	Nedostatok a súčasne nedostatočné využitie existujúcich ubytovacích a stravovacích zariadení/kapacít a chýbajúca infraštruktúra v CR.	
Doprava a dostupnosť	Diaľnica prechádza skrz celým okresom.	Zlý stav ciest III. triedy a miestnych komunikácií.
Vzdelávanie	Inovatívny potenciál odborného školstva, ktorý je potrebné zosúladiť s dopytom na trhu práce a regionálnou ekonomikou.	Nízka vzdelanostná úroveň.
	Dostatočná sieť ZŠ a MŠ.	Nedostatok možností na zaškolenie detí v predškolskom a školskom veku hlavne v obciach, v ktorých je zvýšený počet detí z MRK.
		Nedostatočná väzba medzi vzdelávacími inštitúciami a potrebou trhu práce.

		Nedostatočné využívanie možnosti duálneho vzdelávania.
Marginalizované rómske komunity	Existencia registrovaných integračných sociálnych podnikov, možnosť využitia dobrých príkladov pre rozširovanie činnosti sociálnych podnikov a vytváraní nových.	Diskriminácia, segregácia, predsudky.
	Dostatok pracovnej sily, ktorú je možné využiť pri prácach, ktoré nevyžadujú kvalifikáciu, prípadne vyššie vzdelanie.	Značnú časť nezamestnaných tvoria príslušníci MRK.
	Prítomnosť subjektov, ktoré sa venujú práci s MRK (obce, mestá, mimovládne organizácie).	Absencia súčinnej platformy spolupracujúcich subjektov z rôznych sektorových oblastí, ktoré pôsobia priamo, ale aj nepriamo na procese integrácie a na sociálnom začleňovaní hlavne občanov rómskeho etnika.
		Zvyšovanie vylúčenia skupín obyvateľstva v súvislosti so zlou ekonomickou situáciou.
Bývanie		Nedostatok nájomných bytov, nedostupné bývanie pre mladých ľudí.
		Nedostatok nájomných bezbariérových bytov pre seniorov.
Základná infraštruktúra	Viacere v súčasnosti nevyužívané budovy môžu po rekonštrukcii slúžiť v oblasti voľnočasových aktivít, či CR.	Nedostatočná občianska infraštruktúra a občianska vybavenosť.
	Nevyužívané nezrekonštruované budovy - príležitosť pre vytvorenie pracovných miest pri rekonštrukcii.	Málo príležitostí pre voľnočasové aktivity.
		Nevyhovujúci stav a parametre miestnych komunikácií.
		Zlý technický stav a nízka energetická účinnosť verejných budov.
		Chýbajúca technická infraštruktúra v rómskych osidleniach.
	Nevysporiadané vlastnícke vzťahy.	
Zdravotníctvo a sociálne služby	Prítomnosť nemocnice s komplexnou zdravotnou starostlivosťou.	Personálna poddimenzovanosť v sociálnych službách.
		Nevhodné pracovné podmienky v zariadeniach sociálnych služieb, veľká pracovná záťaž, chýbajúce materiálno-technické vybavenie
		Nedostatok ambulantných sociálnych služieb.
		Chýbajúce psychiatrické zariadenie na dlhší pobyt klientov.
		Chýbajúce terénne sociálne služby.
		Chýbajúce zariadenia ošetrovateľskej a paliatívnej starostlivosti.

		Chýbajúce zariadenia komunitného typu.
Životné prostredie	Potenciál pre tvorbu pracovných miest v oblasti triedenia a zhodnocovania odpadu.	Nedostatočné využitie OZE.
		Absencia zariadenia pre zhodnocovanie odpadov.
		Nelegálne skládky odpadu.
Demografické problémy		Záporné migračné saldo v ostatnom období - migrácia mladých ľudí z okresu.
		Veľký počet obcí s malým počtom obyvateľov.
Administratívne problémy regionálneho rozvoja		Nezjednotený prístup v oblasti rozvoja okresu.
		Nedostačujúca štruktúra manažmentu regionálneho rozvoja a poskytovanie služieb miestnym podnikateľským subjektom.

3. NÁVRHY OPATRENÍ A ÚLOH NA ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE A PLNENIA PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA

Návrh opatrení a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia Plánu rozvoja NRO Levoča má za cieľ zabezpečiť vyššiu efektívnosť využitia regionálneho príspevku na podporu NRO. Plán rozvoja NRO Levoča, jeho analytická časť vychádza z podkladov z relevantných zdrojov, a to zo zistených dát ŠÚSR, databáz Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny SR a iných, ktoré je žiadúce monitorovať pre dosiahnutie pokroku aspoň raz ročne. Plán rozvoja NRO Levoča vychádza taktiež z identifikovaných a reálnych potrieb, a mal by byť hodnotený predpokladaný a aj reálny prínos. Projekty, ktoré majú byť podporené formou regionálneho príspevku musia mať podporu v hodnotiacich kritériách. Na zabezpečenie plnenia Plánu rozvoja NRO Levoča je nutný monitoring, ktorý je popísaný bližšie v časti 7. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku.

3.1. Súlad so strategickými dokumentami

Proces tvorby PHRSR PSK na roky 2021 - 2030 a IÚS prebiehal súbežne. PHRSR PSK bol Zastupiteľstvom PSK schválený 17.10.2022. PHRSR stanovuje víziu rozvoja PSK do roku 2030: „Prešovský kraj – región poskytujúci svojim obyvateľom rovné šance a všestranné možnosti rozvoja, rozumne využívajúci svoj vnútorný potenciál pri podpore regionálnej ekonomiky s ohľadom na udržateľné využívanie zdrojov“. Hlavný cieľ je definovaný nasledovne: „Vytvoriť podmienky pre vyvážený územný rozvoj kraja a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov“.

Stanovené sú tiež 4 priority:

- Priorita 1 Inovatívna a konkurencieschopná regionálna ekonomika.
- Priorita 2 Kvalitnejšie životné podmienky obyvateľov kraja.
- Priorita 3 Rozvinutá infraštruktúra a energetika v priaznivom životnom prostredí.
- Priorita 4 Strategické riadenie územia a územne vyvážený rozvoj.

Veľkou zmenou pri príprave Partnerskej dohody SR na roky 2021 - 2027 a Programu Slovensko 2021 – 2027 je zmena princípu poskytovania príspevkov (z pôvodného zhora nadol) na zdola nahor, z čoho vyplýva väčšia zodpovednosť územnej (krajskej) samosprávy pri vytváraní IÚS a zásobníka

projektov. PSK v rámci pracovných skupín identifikoval potenciálne zameranie šiestich IPB a jedného integrovaného územného balíka, ktoré sú vyprecizované po finalizácii metodiky Programu Slovensko 2021 – 2027 aj v kontexte finančných alokácií v jednotlivých špecifických cieľov.

So samotnými okresmi sa pri tvorbe dokumentu nepracuje. PSK je pri tvorbe týchto dokumentov „rozdelený“ na 3 SPR, pričom okres Levoča je súčasťou SPR Spiš. Tomuto SPR je priamo určený IPB:

D. Prepojený zelený Spiš Kľúčovým projektom v rámci tohto IPB je „Rozvoj udržateľnej a integrovanej verejnej dopravy v SPR Spiš“. Doplnkovými projektmi budú:

- Rozvoj kvality doplnkovej infraštruktúry verejnej dopravy v SPR Spiš.
- Zlepšenie regionálnej mobility v SPR Spiš prostredníctvom modernizácie ciest II. a III. triedy v nadväznosti na priemyselné parky a strediská CR.
- Výstavba a modernizácia miestnych komunikácií v SPR Spiš v nadväznosti na priemyselné parky a strediská CR.
- Podpora cyklo dopravy v SPR Spiš.
- Podpora smart dopravného systému prostredníctvom inteligentného sčítania dopravy.

Okresu sa dotýkajú tiež IPB:

A - Stabilizácia ľudských zdrojov PSK. Kľúčovým projektom v rámci tohto IPB je „Výskumno-inovačné centrum pre Prešovský kraj“. Doplnkovými projektmi budú:

- Sieťovanie subjektov v rámci aplikovaných vedecko-výskumných partnerstiev.
- Podpora zručností pre posilnenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu a budovanie kapacít.
- Podpora rozvoja infraštruktúry vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania.

B – Regionálne opatrenia pre nízkouhlíkové a obehové hospodárstvo v PSK. Kľúčovými projektmi v rámci tohto IPB budú:

- Efektívnosť a dekarbonizácia verejných budov PSK.
- Podpora prípravy odpadov na opätovné použitie a recykláciu stavebného odpadu v rámci správy, údržby a obnovy ciest.

Doplnkovými projektmi v rámci IPB budú:

- Obnoviteľní zdroje energie pre centrálnu zásobovanie teplom.
- Energetická optimalizácia prevádzkovania verejných budov prostredníctvom inteligentného merania.
- Podpora obehového hospodárstva a upcyclingu.
- Podpora systému triedeného zberu komunálneho odpadu.
- Obnova environmentálnej infraštruktúry v PSK (v aglomeráciách nad 2000 ekvivalentných obyvateľov).
- Obnova verejných vodovodov v PSK (v obciach a aglomeráciách nad 2000 ekvivalentných obyvateľov).

E – Komplexný integrovaný rozvoj komunit na území PSK s dôrazom na sociálnu ekonomiku. Kľúčovým projektom v rámci tohto IPB je „Regionálny sociálny podnik PSK a klaster sociálnej ekonomiky“. Doplnkovými projektmi budú:

- Zlepšenie rovného prístupu k vzdelávaniu, odbornej príprave a celoživotnému vzdelávaniu (zvlášť MRK).

- Svojpomocná výstavby obydli a iné zlepšené formy bývania.
- Zabezpečenie rovného prístupu k zdravotnej starostlivosti (zvlášť v MRK).
- Prevencia kriminality v rizikových lokalitách.

G - Zabezpečenie personálnych kapacít a technológií v oblasti IT, digitalizácie a dátovej analytiky vrátane osvetovej činnosti s dôrazom na územný rozvoj. Kľúčovým projektom v rámci tohto IPB je „Administratívne a analyticko-strategické kapacity PSK ako predpoklad pre budovanie moderného kraja“. Doplnkovými projektmi budú:

- Profesijne orientované zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie na území PSK.
- Inteligentné riadenie a správa obcí, miest a regiónov PSK.
- Funkčné a udržateľné komunity ako súčasť moderného PSK.

Pre svoj rozvoj môže okres a subjekty okresu využiť tiež zdroje EÚ nielen v rámci IÚS, ale tiež v rámci Programu Slovensko 2021 – 2027 ako takého. Pre okres Levoča sú aktuálne tieto ciele politiky, ktoré sú súčasťou **Programu Slovensko 2021 – 2027**:

1. Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa vďaka presadzovaniu inovatívnej a inteligentnej transformácie hospodárstva a regionálnej prepojenosti IKT. V rámci tohto cieľa budú podporované aktivity ako: spolupráca biznisu s vedeckým sektorom, štipendiá pre vedcov, vybavenie nemocníc a vedecký výskum v zdravotníctve, inovácie MSP.
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková s prechodom na hospodárstvo s nulovými čistými emisiami uhlíka a odolná Európa vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmiernovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, predchádzania rizikám a ich riadenia a udržateľnej mestskej mobility IKT. V rámci tohto cieľa budú podporované aktivity ako: obnova verejných budov, zateplenie, zelené strechy, zateplenie bytoviek, tepelné čerpadlá, fotovoltika, slnečné kolektory pre domácnosti, zníženie energetickej náročnosti podnikov, vodovody, kanalizácie, bezemisné kotle pre domácnosti, odstránenie environmentálnych záťaží, adaptácia na zmenu klímy, ekologická doprava (električky, trolejbusy, elektrobusy, cyklo doprava).
3. Prepojenejšia Európa vďaka posilneniu mobility. V rámci tohto cieľa budú podporované aktivity ako: železnice, diaľnice, cesty I. triedy, cesty II. a II. triedy, miestne komunikácie.
4. Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa implementujúca Európsky pilier sociálnych práv. V rámci tohto cieľa budú podporované aktivity ako: podpora vytváranie pracovných miest pre nezamestnaných, zvyšovanie kvalifikácie nezamestnaných, rekonštrukcie a modernizácie ZŠ a SŠ, športové zariadenia, pomáhajúce profesie, gramotnosť, odborné vzdelávanie.
5. Európa bližšie k občanom vďaka podpore udržateľného a integrovaného rozvoja všetkých typov území a miestnych iniciatív. V rámci tohto cieľa budú podporované aktivity ako: infraštruktúra CR, kultúrne zariadenia a obnova pamiatok, verejné športoviská v regiónoch.

Ďalším dôležitým dokumentom, ktorý vytvára priestor pre získanie dodatočných zdrojov pre rozvoj okresu je **Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky**, ktorý stanovuje kľúčové komponenty a investičné priority v rámci piatich oblastí:

1. Kvalitné vzdelávanie – kľúčové komponenty s ich investičnými prioritami:
 - Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania (Debarierizácia školských budov na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému).
 - Vzdelávanie pre 21. storočie (Investície do digitalizácie v školách, Dobudovanie školskej infraštruktúry).
 - Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl (Investičná podpora pri strategickom rozvoji vysokých škôl).
2. Zelená ekonomika – kľúčové komponenty s ich investičnými prioritami:
 - Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra (Investície do výstavby nových zdrojov elektriny z obnoviteľných zdrojov energií, Investície do modernizácie existujúcich zdrojov elektriny z obnoviteľných zdrojov energií, Investície do zvyšovania flexibility energetických sústav pre vyššiu integráciu obnoviteľných zdrojov energií).
 - Obnova budov (Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov, Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov).
 - Udržateľná doprava (Rozvoj infraštruktúry nízkouhlíkovej dopravy, Podpora ekologickej osobnej dopravy, Rozvoj intermodálnej nákladnej dopravy, Podpora budovania infraštruktúry pre alternatívne pohony).
 - Dekarbonizácia priemyslu (Dekarbonizácia priemyslu, Zabezpečenie fungovania procesov Slovenskej inšpekcie životného prostredia naviazaných na dekarbonizáciu)
 - Adaptácia na zmenu klímy (Adaptácia regiónov na klimatickú zmenu s dôrazom na ochranu prírody a rozvoj biodiverzity).
3. Veda, výskum, inovácie – kľúčové komponenty s ich investičnými prioritami:
 - Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií (Podpora medzinárodnej spolupráce a zapájania sa do projektov Horizont Európa a Európsky inovačný a technologický inštitút, Podpora spolupráce firiem, akademického sektora a organizácií výskumu a vývoja, Excelentná veda, Výskum a inovácie pre dekarbonizáciu ekonomiky, Výskum a inovácie pre digitalizáciu ekonomiky, Finančné nástroje na podporu inovácií, IT podpora jednotného grantového systému výskumu a vývoja).
 - Lákanie a udržanie talentov (Podporné nástroje a asistencia pre navrátilcov, vysokoškolských zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku, Posilnenie vzťahov s diaspórou, podpora Slovak Global Network a ďalších iniciatív, Štipendiá pre talentovaných domácich a zahraničných študentov, Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí).
4. Lepšie zdravie - kľúčové komponenty s ich investičnými prioritami:
 - Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť (Projektová príprava a projektové riadenie investícií, Nová sieť nemocníc – výstavba, rekonštrukcie a vybavenie, Digitalizácia v zdravotníctve, Výstavba a obnova staníc záchranej zdravotnej služby, Obnova vozového parku záchranej zdravotnej služby, Podpora otvárania nových ambulancií primárnej starostlivosti v nedostatkových oblastiach).
 - Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie (Vytvorenie detenčných zariadení, Vybudovanie psycho-sociálnych centier, Doplnenie siete psychiatrických stacionárov, Vybudovanie špecializovaných centier pre poruchy autistického spektra, Vykonanie prvej epidemiologickej štúdie v oblasti duševných porúch, Zriadenie fondu psychodiagnostických metód, Humanizácia oddelení v ústavnej starostlivosti, Obnova materiálno-technického vybavenia pre vykonávanie štandardných postupov, Vzdelávanie

odborníkov v rezorte a mimo rezortu zdravotníctva, Národná linka podpory duševného zdravia).

- Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť (Rozšírenie kapacít komunitnej sociálnej starostlivosti, Rozšírenie a obnova kapacít následnej a ošetrovateľskej starostlivosti, Rozšírenie a obnova kapacít paliatívnej starostlivosti).
5. Efektívna verejná správa a digitalizácia – kľúčové komponenty:
- Zlepšenie podnikateľského prostredia.
 - Reforma justície.
 - Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva.
 - Digitálne Slovensko (Štát v mobile, kybernetická bezpečnosť, rýchly internet pre každého, digitálna ekonomika).
 - Zdravé verejné financie.

Vzhľadom na prihraničný charakter okresu a hranicu s Poľskom je na najbližšie obdobie dôležitým dokumentom/programom **Program cezhraničnej spolupráce Interreg Poľsko – Slovensko 2021 – 2027**, ktorého cieľom je rozvoj pohraničia. V rámci programu sú stanovené 4 priority s ich cieľmi a oprávnenými aktivitami:

Priorita 1. K prírode ohľaduplné a bezpečné pohraničie – ciele a aktivity:

- **zvýšenie odolnosti voči klimatickým zmenám a extrémnym javom – aktivity:**
 - rozvoj zelenej a modrej infraštruktúry,
 - zmiernovanie negatívnych následkov zmeny klímy v cezhraničnom meradle, vrátane živelných pohrôm, napr.: rozvoj zelenej a modrej infraštruktúry na obmedzenie povrchového odtoku a zväčšenie retencie vody napr. zelené strechy a zelené steny vo verejných budovách, zelené parkoviská, vodopriepustné povrchy, kvetné lúky, dažďové záhrady, fasádne záhrady, rastlinné pasáže, vreckové parky, rekonštrukcia a obnova záplavových území a mokradí, úprava území v povodiach riek (zelené plochy), revitalizácia a renaturácia tokov, mokradňové rybníky, bioretenčné priekopy, koreňové boxy, poldre, prírodné retenčné nádrže, retenčné jazierka a rybníky, absorpčné boxy a šachty, vodné plochy, systémy zberu dažďovej vody,
 - výstavba/modernizácia infraštruktúry na predchádzanie zosuvov (vrátane stabilizácie svahov), napr. zabezpečenie svahov geotechnickými mrežami, odvodnenie svahov (odvodňovacie kanály a drenáže), kotvenie, oporné múry a dodatočne výsadba rastlín (zatrávňovanie, kry, stromy), – výstavba/modernizácia infraštruktúry na predchádzanie šírenia požiarov – napr. prírodné nádrže na zhromažďovanie vody v oblastiach s vysokým požiarnym nebezpečenstvom,
 - zlepšenie spolupráce v oblasti cezhraničného krízového riadenia, vrátane výmeny skúseností/spoločných školení záchranných služieb/štandardizácie vybavenia záchranných zložiek na území pohraničia, napr.: výmena skúseností, dobrých a inovatívnych riešení, spoločné školenia záchranných služieb, spoločné simulácie záchranných akcií, spoločné multilaterálne cvičenia záchranných, krízových a poriadkových služieb, štandardizácia a kúpa vybavenia (zariadení a softvéru) záchranných služieb na účely realizácie spoločných cezhraničných systémov monitorovania, varovania, reagovania a krízového riadenia, implementácia konzistentných monitorovacích systémov (napr. meteorologických podmienok, stavu snehovej pokrývky, vlhkosti hrabanky), konzistentných oznamovacích systémov, systémov varovania a reagovania v krízových a mimoriadnych situáciách (najmä v horských oblastiach), rozšírenie existujúcich foriem spolupráce medzi záchrannými

- zložkami, službami krízového riadenia, poriadkovými službami a inými inštitúciami, organizácia konferencií, multilaterálnych stretnutí a pod. týkajúcich sa prípravy dohôd/zosúladených predpisov vo veci ochrany obyvateľstva a riadenia v prípade živelných pohrôm,
 - analýzy, výskumy, stratégie, akčné plány a pilotné programy, ktorých cieľom je predchádzať negatívnym následkom zmeny klímy v cezhraničnom meradle, najmä v podobe živelných pohrôm.
- **podpora zachovania biodiverzity, vrátane environmentálnej inventarizácie, ochrany a zvyšovania povedomia o význame chránených oblastí – aktivity:**
 - aktivity súvisiace s ochranou prírody a zachovaním biodiverzity, vrátane aktivít na území Natura 2000, ako napr.: ochrana biodiverzity a zlepšenie stavu prírodne cenných oblastí, ochrana, obnova a zlepšenie stavu prírodných biotopov zohľadňujúc mokrade a miesta rozmnožovania chránených druhov živočíchov najmä na chránených územiach, vrátane, v prípade potreby, environmentálna inventarizácia a monitoring, monitorovanie následkov znečistenia ovzdušia pre ekosystém, obmedzovanie tlaku CR, zlepšenie vodohospodárskych pomerov, doplnková výsadba,
 - ochrana, udržanie a zlepšenie prepojenosti medzi biokoridormi, najmä medzi chránenými oblasťami, z toho o. i. odstraňovanie fyzických bariér, udržiavanie prepojenia medzi koridormi (napr. skrze modernizáciu / stavbu priepustov pod komunikačnými ťahmi), rozvoj zelenej a modrej infraštruktúry,
 - predchádzanie šíreniu a výskytu invázných druhov, napr.: zisťovanie a kontrola (monitorovanie) invázných druhov, izolácia populácií invázných druhov, odstraňovanie invázných druhov (napr. kosenie, vytrhávanie, uplatňovanie feromónových metód, zavádzanie genetických úprav),
 - analýzy, stratégie, akčné plány a pilotné programy týkajúce sa ochrany alebo tvorenia foriem ochrany prírody a zachovania cezhraničných ekologických koridorov, napr.: príprava analýz, stratégií a akčných plánov, vrátane oblasti spoločného riadenia, územného plánovania, vyznačovania chránených oblastí a biokoridorov, realizácia pilotných aktivít na základe stratégií, analýz a plánov činnosti,
 - **zlepšenie cezhraničnej spolupráce v oblasti bezpečnosti obyvateľstva vrátane oblastí krízového riadenia.**

Priorita 2. Prepojenejšie pohraničie – aktivity:

- **Aktivity súvisiace so zlepšením stavu cestnej infraštruktúry alebo so zlepšením komunikačnej dostupnosti atraktivít CR:**
 - prestavba a rekonštrukcia (modernizácia) ciest spolu s inžinierskymi objektmi, najmä úprava šírky úsekov ciest a zákrut uľahčujúce pohyb autobusov,
 - modernizácia vozoviek, krajníc, chodníkov, cyklistických chodníkov, chodníkov pre chodcov a cyklistov, zástavkových zálivov, dažďovej kanalizácie, systémov prečisťovania zrážkovej vody, osvetlenia, zariadení na zaistenie bezpečnosti v cestnej premávke a zvodidiel tvoriacich neoddeliteľnú súčasť cestnej infraštruktúry, protihlukové steny, priepusty pod cestami pre migrujúce druhy živočíchov, ochranné zelené pásy,
 - rozvoj elektromobility – zabezpečenie dopravy (hromadnej, bicyklov a pod.) s využitím vozidiel s elektrickým pohonom,
 - zaistenie nabíjajúcich staníc elektromobilov na existujúcich parkoviskách, vybavenie existujúcich parkovísk digitálnymi dopravnými zariadeniami, napr. tabuľami s dynamickým obsahom s informáciou o počtoch voľných miest,

- označenie parkovísk typu „P&R“ s uvedením toho, aké dopravné prostriedky sú dostupné a na akých trasách je možné ich využiť.

Priorita 3. Tvorivé a turisticky atraktívne pohraničie – aktivity:

- **Aktivity súvisiace s kultúrnym a prírodným dedičstvom alebo CR:**
 - výstavba, rozšírenie, modernizácia a dodatočné vybavenie infraštruktúry CR, kultúry a rekreácie nachádzajúcej sa popri cezhraničných turistických chodníkoch (napr. turistických peších chodníkov, cyklistických chodníkov),
 - rozvoj cezhraničných tematických chodníkov (v teréne, digitálnych) sprevádzajúcich pamiatkami hmotnej a nehmotnej kultúry, príprava, rozvoj a propagácia spoločných / zintegrovaných ponúk kultúrneho a zážitkového CR, najmä prírodného turizmu,
 - propagácia ekologických inovácií a podnikateľských modelov v rámci udržateľného CR, spolupráca v oblasti udržateľného využitia prírodných hodnôt pohraničia,
 - aktivity v prospech predĺženia turistickej sezóny (napr. podpora ponuky CR),
 - vytváranie a rozvoj kreatívnych priestorov a dielní zameraných napr. na uchovávanie, popularizáciu, prezentáciu ako aj transformáciu lokálnych zvykov a tradičných remesiel,
 - sieťovanie a dopĺňovanie výstupov projektov Interreg Poľsko – Slovensko z predchádzajúcich programových období, vrátane zosúladenia systému turistických chodníkov a trás, najmä cyklochodníkov dopĺňujúcich súčasnú sieť cyklotrás a zjednodušujúcich dostupnosť objektov kultúrneho dedičstva,
 - revitalizácia (vrátane konzervačných a reštauračných prác) kultúrnych pamiatok a areálov kultúrnych pamiatok, ktoré tvoria a posilňujú spoločnú identitu,
 - revitalizácia a tvorba verejného priestranstva na miestnom kultúrnom a prírodnom dedičstve za účelom aktivizácie miestneho obyvateľstva (napr. modernizácia výstavných miestností, nákup vybavenia a náradia súvisiacich s tradičnými remeslami),
 - revitalizácia a ochrana historických záhrad a parkov,
 - digitalizácia a digitálne sprístupňovanie kultúrnych a prírodných zdrojov (napr. skenovanie umeleckých diel, multimediálne výstavy),
 - digitálne zaznamenávanie miznúcich povolání, jazykov a tradícií,
 - workshopy, semináre, kurzy týkajúce sa umenia a kultúry, vrátane udržiavania miestnych tradícií, napr. tanca, povolání, jazykov, maliarstva, remeselníctva a ľudovej či umeleckej tvorby,
 - spolupráca v prospech spoločného dedičstva,
 - tvorivé využívanie kultúry – využívanie tradičných motívov v nových aspektoch, novátorské aranžovanie verejného priestranstva (napr. využívanie miestnych prvkov nehmotnej kultúry pri aranžovaní prístreškov na zastávkach a odpočívadlách),
 - výskum a popularizácia miestnych tradícií, zvykov, obradov, slávností, legiend, životného štýlu, remesiel, ručnej výroby a miestnych jedál a vytváranie a propagácia tematických produktov CR,
 - podpora individuálnych ľudových remeselníkov, tvorcov a umelcov napr. pomocou komôr a remeselníckych družstiev a združení, vrátane účasti na veľtrhoch, školení týkajúcich sa okrem iného efektívnej propagácie a predaja vlastných remeselníckych výrobkov na internete, tvorby plánov rozvoja svojej firmy/činnosti,
 - tvorba systémov informácie a propagácie CR popularizujúcich PSK ako atraktívnu destináciu CR, napr.: zintegrovaná on-line propagácia prírodných a kultúrnych hodnôt, zintegrovaná propagácia regionálnych a lokálnych značiek, produktov a služieb,

- budovanie ľudského kapitálu, zvyšovanie úrovne poznatkov najmä v oblasti šírenia riešení udržateľného CR a požiadaviek Európskej zelenej dohody (vrátane Nového európskeho Bauhausu) a digitálnych kompetencií, napr.: školenia a študijné návštevy zvyšujúce kvalifikácie zamestnávateľov a zamestnancov v sektore CR, kultúry a kreatívnom odvetví, školenia umožňujúce zmenu kvalifikácií zamestnancov iných sektorov na kvalifikácie potrebné v sektore CR.

Priorita 4. Spolupráca medzi inštitúciami a obyvateľmi pohraničia – aktivity:

- **Aktivity súvisiace s posilňovaním spolupráce inštitúcií alebo so zvýšením kompetencií ich zamestnancov:**
 - budovanie inštitucionálnych kapacít verejných inštitúcií, napr.: školenia zvyšujúce odborné kvalifikácie zamestnancov, školenia zvyšujúce mäkké kompetencie zamestnancov, okrem iného v rozsahu komunikácie s osobami využívajúcimi služby inštitúcií, prístupnosti dokumentov a služieb pre osoby so špeciálnymi potrebami (napr. osoby s postihnutím, seniorov), prispôsobovania služieb potrebám miestnych obyvateľov a migrantov,
 - posilňovanie spolupráce a kapacít inštitúcií ponúkajúcich služby v pohraničí v oblasti, napr.: služieb prospešných verejnosti, vrátane verejnej dopravy, riešenia spoločných problémov a realizácie cezhraničných iniciatív v prospech rozvoja pohraničia, výmeny skúseností a dobrých praktík, vypracovania kódexov dobrých praktík, stimulovania a rozvíjania cezhraničných hospodárskych prepojení (napr. aktivity zamerané na informovanie o podmienkach a zásadách podnikania), služieb adresovaných seniorom, zdravotne postihnutým, osobám ohrozeným sociálnym vylúčením,
 - tvorba cezhraničných analýz, stratégií a akčných plánov týkajúcich sa spoločných problémov a bariér (vrátane právnych a administratívnych) v spolupráci s verejnými inštitúciami, organizáciami a obyvateľmi pohraničia. Zabezpečenie cezhraničnej verejnej dopravy, potrieb a zdrojov v oblasti sociálnych služieb, odpadového hospodárstva atď. Podpora cezhraničných iniciatív, myšlienok, koncepcií, plánov slúžiacich k uspokojovaniu potrieb a rozvoju pohraničia (napr. stratégie s nadregionálnym dosahom), a to najmä rozvíjanie iniciatívy podporujúce využívanie verejnej cestnej a železničnej dopravy, analýzy a štúdie venované tejto problematike, zlepšenia fungovania inštitúcií, využívaných systémov a postupov.
- **Aktivity súvisiace s posilňovaním integrácie alebo zlepšením kvality života obyvateľov pohraničia:**
 - budovanie cezhraničných partnerstiev, napr.: – spolupráca verejných inštitúcií a neziskových organizácií spojených najmä so vzdelávaním, ekológiou, kultúrou, umením, športom, aktívnym oddychom, tradíciou, hospodárskou spolupracou, CR, s prírodou, krízovým manažmentom a záchranými zložkami
 - podpora miestnych cezhraničných iniciatív vyvíjaných pre zlepšenie kvality života v pohraničí, napr.: workshopy, študijné pobyty, semináre, stretnutia, vrátane podujatí umožňujúcich budovanie medzigeneračných vzťahov – týkajúce sa najmä obojstranného poskytovania poznatkov a zručností (vrátane miestnych remesiel, digitálnych kompetencií, zdravého životného štýlu),
 - posilňovanie cezhraničnej integrácie a budovanie spoločnej identity obyvateľov pohraničia, napr.: workshopy, študijné návštevy, semináre týkajúce sa zvykov, tradícií a kultúry, z toho sociálnych, jazykových a náboženských rozdielov, spoznávania dejín a prírody pohraničia, adresované okrem iného osobám ohrozeným sociálnym vylúčením, výučba jazyka susedov (poľského/slovenského), podporovanie spoločenskej a profesijnej

- činnosti seniorov, podpora integrácie migrantov, ktorá im uľahčí adaptáciu na nové životné podmienky v Poľsku a na Slovensku a integráciu s obyvateľmi pohraničia,
- výmena dobrej praxe, propagácia spolupráce zameranej na spoločné riešenia v oblasti životného prostredia a nízkouhlíkového hospodárstva, napr.:
 - školenia týkajúce sa adaptácie na zmenu klímy alebo prevencie rizika negatívnych následkov živelných pohrôm, workshopy, študijné návštevy, semináre o obehovom hospodárstve a o zmenách v spotrebiteľských vzorcov,
 - zvyšovanie povedomia a propagácia proekologického správania obyvateľov pohraničia a turistov, napr.: vzdelávanie obyvateľov v oblasti triedenia odpadu, nízkych emisií, energetickej úspornosti, starostlivosti o životné prostredie, biodiverzity, spoločná cezhraničná propagácia ochrany životného prostredia, cirkulárneho hospodárstva, obnoviteľných zdrojov energie, biodiverzity.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít Plánu rozvoja NRO Levoča

Plán rozvoja NRO Levoča je záväzný dokument zameraný na odstraňovanie zaostávania NRO. Ukazovateľ zaostávania okresu je podľa osobitného predpisu²⁷⁾ podiel disponibilných UoZ na obyvateľstve v produktívnom veku. Do zoznamu NRO sú od 01.01.2023 zapisované okresy na základe podielu disponibilných UoZ na obyvateľstve v produktívnom veku (okres sa stane NRO, ak priemerný podiel disponibilných UoZ na obyvateľstve v produktívnom veku v 9 z ostatných 12 kalendárnych štvrt'rokov presiahne 1,35 - násobok priemerného podielu disponibilného počtu UoZ na obyvateľstve v produktívnom veku v SR a dosiahne najmenej 5,5 %, resp. okres je ohraničený takýmito okresmi či štátnou hranicou). Z vyššie uvedeného vyplýva, že Plán rozvoja NRO Levoča by mal byť zameraný na aktivity, ktoré riešia tento základný ukazovateľ – podiel disponibilných UoZ na obyvateľstve v produktívnom veku.

V procese tvorby Plánu rozvoja NRO Levoča bolo identifikovaných 11 oblastí problémov a výziev, ktoré je potrebné v okrese Levoča riešiť (podrobne rozobrané v analytickej časti dokumentu):

1. Zamestnanosť a podnikanie
2. CR
3. Doprava a dostupnosť
4. Vzdelávanie
5. MRK
6. Bývanie
7. Základná infraštruktúra
8. Zdravotníctvo a sociálne služby
9. Životné prostredie
10. Demografické problémy
11. Administratívne problémy regionálneho rozvoja

Všetky oblasti sú pre okres dôležité avšak pre zhodnotenie aplikačného priestoru Plánu rozvoja NRO Levoča je potrebné prihliadať na:

1. Obmedzené zdroje pre spolufinancovanie aktivít. Plán rozvoja NRO Levoča ráta s využitím spolufinancovania z regionálneho príspevku. Predpokladaná výška regionálneho príspevku plánovaná pre okres Levoča na obdobie 2024 – 2028 je **2 599 255,55 EUR**.
2. Hodnotiace kritériá pre výber projektov podporených zo zdrojov regionálneho príspevku.

²⁷⁾ § 3 ods. 3 zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zvýhodnenie projektov, ktoré vytvárajú pracovné miesta, možnosť podpory len výnimočných strategicky nevyhnutných projektov, ktoré nevytvárajú udržateľné pracovné miesta.

3. Výstupy analytickej časti.

Vzhľadom na merateľný ukazovateľ pre zaradenie okresu medzi NRO, výstupy z analytickej časti (analýza tvrdých dát, identifikované problémové oblasti, potenciály rozvoja) a obmedzenia (zdroje spolufinancovania, nutnosť vytvárania pracovných miest projektmi) bol zadaný cieľ Plánu rozvoja NRO Levoča:

Cieľom Plánu rozvoja NRO Levoča je odstraňovanie zaostávania NRO prostredníctvom realizácie projektov generujúcich udržateľné pracovné miesta pre UoZ, a tým znižujúcich podiel disponibilných UoZ na obyvateľstvo v produktívnom veku.

Pre naplnenie Plánu rozvoja NRO Levoča boli definované opatrenia a úlohy v 3 základných oblastiach, ktoré tvoria aktivity Plánu rozvoja NRO Levoča:

Aktivita A: Zamestnanosť – tvorba pracovných miest pre UoZ a znevýhodnené skupiny na trhu práce.

Aktivita B: Tvorba komplexnej ponuky v cestovnom ruchu s dôrazom na vytváranie udržateľných pracovných miest

Aktivita C: Rozvoj verejnej správy v území NRO

Tieto navrhované aktivity sú v súlade so strategickými dokumentmi PSK, najmä s PHRSR PSK na roky 2021-2027. Projektové aktivity a v rámci nich podporované opatrenia a úlohy budú komplementárne k IPB v rámci IÚS PSK. Navrhované opatrenia a úlohy budú menšími lokálnymi alternatívami k ťažiskovým projektom vyššieho územného celku podporovaných v rámci IÚS a budú spolu vytvárať synergický efekt (napr. v rámci IPB E bude podporené vytvorenie klastra sociálnej ekonomiky PSK v súvislosti s priblížením a zaradením príslušníkov znevýhodnených skupín obyvateľstva na trh práce, v rámci Aktivity A Plánu rozvoja NRO Levoča budú podporené projekty pre technické a technologické vybavenie sociálnych podnikov a pod.).

Vysporiadanie sa s identifikovanými oblastami problémov v rámci navrhovaných Aktivít Plánu rozvoja NRO Levoča – identifikovanie deliacich línií:

- **Zamestnanosť a podnikanie** – riešenie značnej časti identifikovaných problémov je zahrnuté v rámci opatrení a úloh Aktivity A. Najmä vybavenie podnikov smerujúce k možnosti zvýšenia zamestnanosti. Projekty zamerané na inovatívne technológie (prispievajúce najmä k racionalizácii pracovných miest) budú podporené z Programu Slovensko 2021 – 2027 – cieľ „Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa“ a tiež v rámci IÚS – IPB E.
- **Cestovný ruch** – riešenie značnej časti identifikovaných problémov je zahrnuté v rámci opatrení a úloh Aktivity B – najmä investičné aktivity prispievajúce k vytváraniu pracovných miest. Projekty zamerané na infraštruktúru CR, rekonštrukciu kultúrnych pamiatok, či mäkké aktivity v oblasti kultúry či kultúrneho dedičstva bude možné financovať v rámci Programu Slovensko 2021 – 2027 (cieľ „Európa bližšie k občanom“), Programu cezhraničnej spolupráce Interreg Poľsko – Slovensko 2021 – 2027 (najmä priorita 3), rekonštrukciu historických budov v rámci Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky.
- **Doprava a dostupnosť** – riešenie problémov v tejto oblasti nie je zahrnuté v rámci aktivít Plánu rozvoja NRO Levoča, nakoľko projekty v tejto oblasti nevytvárajú dlhodobu udržateľnosť

pracovné miesta (pracovné miesta vytvorené len počas výstavby) a z dôvodu obmedzených zdrojov pre spolufinancovanie. Riešenie dopravy komplexne je v rámci Programu Slovensko 2021 – 2027 cieľ „Prepojenejšia Európa“, či Programu cezhraničnej spolupráce Interreg Poľsko – Slovensko 2021 – 2027 (najmä priorita 2). Oblasť je riešená v rámci IPB IÚS PSK – D – Prepojený zelený Spiš.

- **Vzdelávanie** – sčasti oblasť riešená v rámci Aktivity A – duálne vzdelávanie, sociálne podniky. Infraštruktúrne projekty v tejto oblasti sú finančne náročné, nevytvárajú udržateľné pracovné miesta a sú riešené v rámci Programu Slovensko 2021 – 2027 (cieľ – „Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa“), Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (oblasť Kvalitné vzdelávanie).
- **Marginalizované rómske komunity** – sčasti oblasť riešená v rámci Aktivity A – zamestnanosť pre znevýhodnených UoZ. Infraštruktúrne projekty budú podporované v rámci Programu Slovensko 2021 – 2027 (cieľ – „Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa“).
- **Základná infraštruktúra a životné prostredie** – riešenie problémov v tejto oblasti nie je zahrnuté v rámci aktivít Plánu rozvoja NRO Levoča. Projekty v tejto oblasti spravidla nevytvárajú dlhodobu udržateľné pracovné miesta (pracovné miesta vytvorené len počas výstavby) a z dôvodu obmedzených zdrojov pre spolufinancovanie. Infraštruktúrne projekty v tejto oblasti sú riešené v rámci Programu Slovensko 2021 – 2027 (ciele – „Ekologickejšia, nízkouhlíková s prechodom na hospodárstvo s nulovými čistými emisiami uhlíka a odolná Európa vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmiernovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, predchádzania rizikám a ich riadenia a udržateľnej mestskej mobility IKT“ a „Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa“), Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (oblasť Zelená ekonomika) a Programu cezhraničnej spolupráce Interreg Poľsko – Slovensko 2021 – 2027 (najmä priorita 1).
- **Zdravotníctvo a sociálne služby** - riešenie problémov v tejto oblasti je čiastočne zahrnuté v rámci aktivít A Plánu rozvoja NRO Levoča. Väčšie infraštruktúrne projekty sú riešené v rámci Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (oblasť Lepšie zdravie).
- **Demografické problémy** – realizácia aktivít v rámci navrhovaných aktivít čiastočne prispeje k riešeniu demografických problémov.
- **Administratívne problémy regionálneho rozvoja** – riešenie problémov v tejto oblasti je sčasti zahrnuté v rámci aktivít Plánu rozvoja NRO Levoča – Aktivita B. Oblasť je čiastočne riešená aj v rámci IÚS - IÚB G.

Aktivita C je prierezová a súvisí so všetkými vyššie uvedenými identifikovanými oblasťami.

4. AKTIVITY PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA

Cieľom Plánu rozvoja NRO Levoča je odstránenie zaostávania NRO Levoča prostredníctvom realizácie projektov predovšetkým generujúcich udržateľné pracovné miesta pre UoZ, a tým znižujúci podiel disponibilných UoZ na obyvateľstvo v produktívnom veku. Cieľ Plánu rozvoja NRO Levoča bol stanovený na základe analýzy potenciálov rozvoja územia, berúc na vedomie všetky obmedzenia a strategické dokumenty. Dosiahnutie tohto cieľa bude postavené na realizácii 3 základných aktivít:

Aktivita A: Zamestnanosť – tvorba pracovných miest pre UoZ a znevýhodnené skupiny na trhu práce.

Aktivita B: Tvorba komplexnej ponuky v cestovnom ruchu s dôrazom na vytváranie udržateľných pracovných miest

Aktivita C: Rozvoj verejnej správy v území NRO

4.1. Aktivita A: Zamestnanosť – tvorba pracovných miest pre UoZ a znevýhodnené skupiny na trhu práce

4.1.1. Zdôvodnenie aktivity a jej prínos

Tak, ako je uvedené v analytickej časti dokumentu, podiel disponibilných UoZ na obyvateľstvo v produktívnom veku je najväčším problémom okresu Levoča. Podiel disponibilných UoZ na obyvateľstvo v produktívnom veku v okrese Levoča bol k 31.12.2022 na úrovni 9,23 %.²⁸⁾ V rámci PSK je to okres s 8. najvyšším podielom disponibilných UoZ na obyvateľstvo v produktívnom veku.

Najvhodnejším spôsobom riešenia tejto situácie je podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ s dôrazom na znevýhodnených UoZ.

Špecifikom okresu je vysoké zastúpenie nízkokvalifikovanej pracovnej sily, ktorú tvoria najmä príslušníci MRK. V rámci aktivity sú teda navrhované opatrenia a úlohy, ktoré budú podporovať vytváranie nových pracovných miest aj pre túto cieľovú skupinu.

Druhým výrazným špecifickým problémom je migrácia ekonomicky aktívnych ľudí mimo okres z dôvodu absencie pracovných príležitostí s vyššou pridanou hodnotou, inovatívnych a lepšie finančne ohodnotených. Tým okres stráca silu a upadá.

Navrhované opatrenia a úlohy reflektujú na špecifické problémy a identifikované rozvojové potenciály. Podpora v rámci aktivity bude zameraná na úlohy v poľnohospodárstve, lesníctve, stavebníctve, priemyselných odvetviach a službách, čo pomôže naštartovať ekonomický rozvoj okresu spojený s vytváraním pracovných miest v týchto tradičných odvetviach, ale aj v inovatívnych a progresívnych zameraných na informačné technológie, coworking a pod. Postupné starnutie obyvateľstva dáva do popredia dôležitosť rozvoja zdravotníctva a sociálnych služieb, a teda aj zamestnanosti v odvetví sociálnych služieb, na ktoré je zameraná časť opatrení a úloh.

Čoraz väčším problémom je disparita vzdelanostnej štruktúry UoZ. Pre zosúladenie ponuky a dopytu na trhu práce v tomto ohľade je zavádzané duálne vzdelávanie. Realizované projekty v rámci opatrení a úloh zameraných na podporu duálneho vzdelávania a praktického vyučovania (najmä s dôrazom na firmy spolupracujúce so SOŠ – z okresu alebo mimo okresu) prispievajú k zníženiu nezamestnanosti v okrese priamo (okamžité vytvorenie pracovného miesta vo firmách z dôvodu obstarania nových technológií) aj nepriamo (z dlhodobého hľadiska prostredníctvom výchovy zamestnancov v odboroch požadovaných na trhu práce). Synergický efekt prinesie aj podpora iných projektov v oblasti vzdelávania, ktoré prispievajú k zvýšeniu zamestnanosti priamo a zároveň nepriamo prostredníctvom zlepšenia uplatniteľnosti na trhu práce pre absolventov podporených vzdelávacích projektov.

4.1.2. Východisková situácia

Súčasná situácia v oblasti zamestnanosti v okrese Levoča je charakterizovaná vysokým podielom disponibilných UoZ na obyvateľstvo v produktívnom veku (dlhodobo nadpriemernou v rámci SR). Dôležitým faktorom je prevaha UoZ prevažne len so základným vzdelaním a bez vzdelania. Príznačný pre okres je nedostatok pracovných príležitostí, najmä v oblasti využitia manuálnej práce (pre uplatnenie nízkokvalifikovanej pracovnej sily) – v stavebníctve, údržbe verejných priestranstiev, jednoduchej

²⁸⁾ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2022.html?page_id=1153450.

výrobe, v poľnohospodárstve a pod. Vysoká nezamestnanosť je najmä u MRK ohrozených sociálnou exklúziou, nízkokvalifikovaných ľudí alebo osôb bez kvalifikácie, ktorí tvoria značnú časť dlhodobo nezamestnaných. V území je cítiť nedostatok kapitálu na rozvoj podnikateľskej činnosti a podpory tvorby nových pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou - inovatívnych, nedostatočné využívanie lokálnych a regionálnych zdrojov k podpore miestneho ekonomického rozvoja. Nedostatok pracovných miest spôsobuje migráciu prevažne mladého obyvateľstva za prácou do iných regiónov či štátov EÚ.

Na druhej strane je v okrese dostatok disponibilnej pracovnej sily, ale nízkokvalifikovanej, resp. bez kvalifikácie s nedostatočnými pracovnými návykmi. Prítomné sú MSP a živnostníci, ktorí na základe zhodnotenia lokálnych zdrojov vo všetkých sektoroch môžu pre okres znamenať potenciál pre ekonomický rozvoj. Potenciálom okresu je tiež ekonomicky aktívne obyvateľstvo migrujúce za prácou mimo okres, či do zahraničia, ktoré by po vytvorení vhodnejších podmienok v okrese sa mohlo stať katalyzátorom rozvoja okresu v budúcnosti. Potenciálom rozvoja je vysoký podiel obyvateľov s úplným stredným vzdelaním s maturitou, záujem o sociálne podnikanie, potenciál tvorby nových pracovných miest v oblasti poľnohospodárstva a CR. Príležitosť pre rozvoj predstavuje aj nedobudovaná infraštruktúra a potreba rekonštrukcií existujúcej.

4.1.3. Cieľová situácia

Hlavným cieľom aktivity je prostredníctvom realizácie projektov v rámci navrhovaných opatrení a úloh vytvoriť v okrese Levoča nové pracovné miesta, ktoré budú dlhodobo udržateľné.

Navrhované opatrenia a úlohy sú zamerané najmä na vytváranie udržateľných pracovných miest pre všetkých UoZ, vrátane znevýhodnených skupín na trhu práce (najmä nízkokvalifikovaní UoZ, dlhodobo nezamestnaní, ale aj absolventi, UoZ vo veku nad 50 rokov, či iné znevýhodnené skupiny podľa osobitného predpisu.²⁹⁾

Cieľom podpory jednotlivých projektov bude naštartovanie rozvoja ľudských zdrojov v okrese. Prostredníctvom vytvorených pracovných miest, najmä v rámci podporených sociálnych podnikov, či projektov v rámci odvetví nenáročných na kvalifikovanú pracovnú silu, bude prebiehať aj budovanie pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných a nízkokvalifikovaných UoZ. V oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a drevárskeho priemyslu budú podporované projekty zamerané na podporu manuálnej práce. Prínosom podpory projektov v oblasti duálneho vzdelávania a praktického vyučovania bude okrem vytvorenia pracovných miest aj zabezpečenie prípravy absolventov v odboroch uplatniteľných na trhu práce, čo na jednej strane prispeje k zabezpečeniu potrebnej pracovnej sily pre rozvoj perspektívnych firiem, na druhej strane prispeje k zníženiu nezamestnanosti. Podpora MSP bude cieľená na podporu etablovaných firiem pripravených rásť a rozvíjať svoju činnosť. Synergickým efektom tejto podpory bude rozvoj priemyslu, stavebníctva a služieb v okrese. Opatrenia a úlohy tejto aktivity prispievajú k riešeniu situácie v oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva a vzdelávania. Podporené budú projekty, ktoré prispievajú k vytváraniu pracovných miest prostredníctvom rozširovania a skvalitňovania poskytovania sociálnych služieb, zdravotníctva a vzdelávania.

4.1.4. Prehľad opatrení a úloh

V rámci **Aktivity A: Zamestnanosť – tvorba pracovných miest pre UoZ a znevýhodnené skupiny na trhu práce** sú navrhované nasledujúce úlohy v rámci jednotlivých opatrení:

²⁹⁾ § 8 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmenách a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- **Opatrenie A1: Podpora sociálnych podnikov**
 - Úloha A1.1: Obstaranie technického a technologického vybavenia sociálnych podnikov, vrátane stavebných prác súvisiacich s obstarávaným vybavením, s cieľom vytvárania pracovných miest pre UoZ a znevýhodnených UoZ.
 - Úloha A1.2: Rekonštrukcia prevádzkových priestorov sociálnych podnikov.
- **Opatrenie A2: Podpora podnikov, vrátane samostatne hospodáriacich roľníkov, v poľnohospodárskej a lesnickej výrobe v odboroch náročných na zastúpenie manuálnej práce**
 - Úloha A2.1: Podpora aktivít poľnohospodárskych podnikov a samostatne hospodáriacich roľníkov v oblasti špeciálnej rastlinnej výroby (pestovanie ovocia, zeleniny, bylín a pod.) a živočíšnej výroby.
 - Úloha A2.2: Obstaranie technológií na pozberovú úpravu ovocia a zeleniny – triedenie, čistenie, balenie, mrazenie a pod., vrátane stavebných prác súvisiacich s umiestnením obstaranej technológie.
 - Úloha A2.3: Obstaranie vybavenia podnikov pôsobiacich v lesníctve na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ a znevýhodnených UoZ.
- **Opatrenie A3: Podpora podnikov realizujúcich duálne vzdelávanie a praktickú výučbu v spolupráci so SOŠ**
 - Úloha A3.1: Obstaranie techniky a technológií pre skvalitnenie duálneho vyučovania a praktického vyučovania, vrátane stavebných prác súvisiacich s umiestnením obstaranej technológie.
- **Opatrenie A4: Podpora MSP v oblasti priemyselnej výroby, stavebníctva, služieb s dôrazom na inovatívnosť a jedinečnosť a charakter okresu Levoča**
 - Úloha A4.1: Obstaranie inovatívnej techniky a technológií, jedinečnej pre okres Levoča, pre rozšírenie výroby a poskytovania služieb vrátane stavebných prác súvisiacich s umiestnením obstaranej technológie.
 - Úloha A4.2: Rozšírenie výrobných priestorov MSP a priestorov pre poskytovanie služieb v inovatívnych odboroch a odboroch jedinečných a charakteristických pre okres Levoča.
 - Úloha A4.3: Rekonštrukcia a vybavenie skladových a logistických centier výrobných MSP, ktoré umožnia rozvoj firmy a vytváranie nových pracovných miest v inovatívnych odboroch a odboroch jedinečných a charakteristických pre okres Levoča.
- **Opatrenie A5: Podpora vytvárania pracovných miest v oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva a vzdelávania**
 - Úloha A5.1: Podpora subjektov poskytujúcich sociálne služby, zdravotnícke služby a vzdelávanie – skvalitnenie a rozšírenie ponuky sociálnych služieb, zdravotníckych služieb a vzdelávania s vytvorením udržateľných pracovných miest.

4.1.5. Opatrenie A1: Podpora sociálnych podnikov

Opatrenie A1 je zamerané na podporu sociálnych podnikov. Navrhované úlohy sú odpoveďou na identifikované problémy a výzvy a sú zamerané najmä na vytváranie udržateľných pracovných miest pre UoZ a znevýhodnené skupiny na trhu práce. Ide najmä o nízkokvalifikovaných UoZ, dlhodobo nezamestnaných, ale aj absolventov, UoZ vo veku nad 50 rokov, či iné znevýhodnené skupiny podľa osobitného predpisu³⁰⁾ s využitím potenciálu okresu.

Cieľom podpory jednotlivých projektov bude naštartovanie rozvoja ľudských zdrojov v okrese a budovanie pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných a nízkokvalifikovaných UoZ. Podporované budú integračné podniky v akejkoľvek oblasti pôsobenia.

Potenciálni nositelia projektov: sociálne podniky, subjekty verejnej správy.

Cieľové skupiny: nízkokvalifikovaná pracovná sila, znevýhodnení UoZ.

Úloha A1.1: Obstaranie technického a technologického vybavenia sociálnych podnikov, vrátane stavebných prác súvisiacich s obstarávaným vybavením, s cieľom vytvárania pracovných miest pre UoZ a znevýhodnených UoZ.

Napr.:

- obstaranie pracovných strojov pre sociálny podnik,
- obnova prevádzok sociálnych podnikov,
- zriadenie nových prevádzok sociálnych podnikov v rôznych oblastiach – komunálne služby, CR, rozvoz jedál a iné,
- obstaranie technologického vybavenia pre výrobné prevádzky sociálnych podnikov,
- obstaranie vybavenia pre podnikanie sociálnych podnikov v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby a akvakultúry.

Úloha A1.2: Rekonštrukcia prevádzkových priestorov sociálnych podnikov.

Napr.:

- rekonštrukcia prevádzkových areálov,
- rekonštrukcia prevádzkových budov,
- rekonštrukcia nevyužívaných budov pre využitie sociálnymi podnikmi.

4.1.6. Opatrenie A2: Podpora podnikov, vrátane samostatne hospodáriacich roľníkov v poľnohospodárskej a lesníckej výrobe v odboroch náročných na zastúpenie manuálnej práce

Opatrenie A2 je zamerané na podporu podnikateľských subjektov pôsobiacich v oblasti poľnohospodárstva a lesníctva. Opatrenie nadväzuje na východiskový stav okresu, a to na jednej strane z hľadiska štruktúry podnikateľského sektora v okrese, a zároveň vzhľadom na vysoký potenciál rozvoja daných odvetví.

³⁰⁾ § 8 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmenách a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Poľnohospodársky využívaná pôda predstavuje viac ako 40 % územia okresu. Najväčší podiel poľnohospodárskej pôdy tvoria trvalo trávnaté porasty, ktoré sú zastúpené 57 % podielom z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Orná pôda zaberá takmer 40 % z poľnohospodárskej pôdy. Ťažšie klimatické podmienky, pedologické a orografické podmienky v oblasti predurčujú zameranie poľnohospodárstva predovšetkým na živočíšnu výrobu, ale aj špeciálnu rastlinnú výrobu. Vhodným doplnkom poľnohospodárskej výroby sa javí podpora predaja z dvora – prvok využiteľný aj v CR.

Lesné pozemky tvoria takmer 50 % z celkového územia. Nachádzajú sa tu lesné porasty v kategóriách hospodárskych a ochranných.

Opatrenie reaguje na potrebu podpory podnikania a tvorby pracovných miest, vzhľadom na vysoký potenciál rozvoja odvetví v okrese. Príležitosť pre rozvoj v tejto oblasti sa črtá teda aj pri čistení lesov a využití odpadového, či polomového dreva pre výrobu brikiet, či peletiek, alebo aj v oblasti výsadby nových porastov.

Potenciálni nositelia projektov: fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe, lesníctve, právnické osoby a fyzické osoby obhospodarujúce lesy, subjekty verejnej správy.

Cieľové skupiny: kvalifikovaná pracovná sila v oblasti poľnohospodárstva, pracovná sila s nižším stupňom kvalifikácie, podniky v regióne.

Úloha A2.1: Podpora aktivít poľnohospodárskych podnikov a samostatne hospodáriacich roľníkov v oblasti špeciálnej rastlinnej výroby (pestovanie ovocia, zeleniny, bylín a pod.) a živočíšnej výroby.

Napr.:

- obstaranie techniky a technológie pre živočíšnu výrobu,
- obstaranie techniky a technológie pre špeciálnu rastlinnú výrobu,
- modernizácia fariem, vrátane rekonštrukcie ustajnenia zvierat,
- vytvorenie či skvalitnenie podmienok pre predaj z dvora.

Úloha A2.2: Obstaranie technológií na pozberovú úpravu ovocia a zeleniny – triedenie, čistenie, balenie, mrazenie a pod., vrátane stavebných prác súvisiacich s umiestnením obstaranej technológie.

Napr.:

- obstaranie technického a technologického vybavenia pre pozberovú úpravu ovocia a zeleniny – doplnenie a rozšírenie existujúcich prevádzok,
- obstaranie technického a technologického vybavenia pre pozberovú úpravu ovocia a zeleniny – zriadenie nových prevádzok - najmä prvovýrobcov,
- stavebné práce súvisiace s umiestnením obstaranej technológie.

Úloha A2.3: Obstaranie vybavenia podnikov pôsobiacich v lesníctve na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ.

Napr.:

- obstaranie technického a technologického vybavenia pre lesné a pomocné lesné napr. obory, zvernice, zverofarmy, poľovníctvo, chov a lov zvery a iné,

- obstaranie technického vybavenia pre zvoz a manipuláciu dreva.

4.1.7. Opatrenie A3: Podpora podnikov realizujúcich duálne vzdelávanie a praktickú výučbu v spolupráci so SOŠ

Opatrenie A3 je zamerané na podporu podnikateľských subjektov spolupracujúcich so SOŠ v rámci duálneho vzdelávania a praktickej výučby.

Návrh opatrenia vychádza z potreby riešenia disparít na trhu práce. Vzdelanostná štruktúra UoZ nekorešponduje s požiadavkami na trhu práce. Spolupráca stredných škôl a potenciálnych budúcich zamestnávateľov je ideálnym opatrením pre riešenie tejto situácie. Kvalitná praktická príprava zároveň môže pritiahnúť študentov (najmä z MRK), ktorí často strácajú záujem o vzdelávanie z dôvodu jeho nepodnetnosti a nepreviazanosti s praxou. Obstaraná technika a technológia je výrazne efektívnejšie využívaná v porovnaní, ak by bola umiestnená v dielňach stredných škôl, nakoľko okrem praktického vyučovania je možné technológiu využiť pre rozšírenie výroby spolupracujúceho podniku, čo umožní znížiť nezamestnanosť nielen výhľadovo, ale aj okamžite po ukončení realizácie projektu.

Potenciálni nositelia projektov: podnikateľské subjekty spolupracujúce so SOŠ, subjekty verejnej správy.

Cieľové skupiny: kvalifikovaná pracovná sila, žiaci a študenti SOŠ, SOŠ.

Úloha A3.1: Obstaranie techniky a technológie pre skvalitnenie duálneho vyučovania a praktického vyučovania vrátane stavebných prác súvisiacich s umiestnením obstaranej technológie.

Napr.:

- obstaranie technického a technologického vybavenia podnikov realizujúcich duálne vzdelávanie,
- obstaranie technického a technologického vybavenia podnikov realizujúcich praktické vyučovanie v spolupráci so SOŠ,
- stavebné práce súvisiace s umiestnením obstaranej technológie.

4.1.8. Opatrenie A4: Podpora MSP v oblasti priemyselnej výroby, stavebníctva, služieb s dôrazom na inovatívnosť a jedinečnosť a charakter okresu Levoča

Opatrenie A4 je zamerané na podporu MSP pôsobiacich v oblasti priemyselnej výroby, stavebníctva a služieb s dôrazom na inovatívne projekty s vyššou pridanou hodnotou v oblastiach jedinečných pre okres Levoča, pričom bude kladený dôraz na synergiu realizovaných projektov.

Podniky pôsobiace v priemysle, stavebníctve a službách tvoria takmer 40 % podnikov pôsobiacich v okrese Levoča a významne sa aj v súčasnosti podieľajú na vytváraní pracovných príležitostí. V prípade správne cielenej podpory je možné využiť potenciál rastu tak, aby boli vytvárané pracovné príležitosti aj pre UoZ s nižším stupňom kvalifikácie či dlhodobo nezamestnaných UoZ. Zároveň budú podporené inovatívne zámery vytvárajúce pracovné miesta s vyššou pridanou hodnotou. V rámci podpory je potrebné sa zamerať najmä na odvetvia, ktoré majú tradíciu v regióne, sú pre okres jedinečné a charakteristické. Zároveň bude kladený dôraz na synergický účinok podporených projektov.

Potenciálni nositelia projektov: podnikateľské subjekty v priemysle, stavebníctve a službách, subjekty verejnej správy.

Cieľové skupiny: kvalifikovaná pracovná sila, pracovná sila s nižším stupňom kvalifikácie, podniky v regióne.

Úloha A4.1: Obstaranie inovatívnej techniky a technológie, jedinečnej pre okres Levoča, pre rozšírenie výroby a poskytovania služieb vrátane stavebných prác súvisiacich s umiestnením obstaranej technológie.

Napr.:

- obstaranie technického a technologického vybavenia podnikov pre zabezpečenie inovácií, rozšírenia výroby či diverzifikácie,
- modernizácia výrobných prevádzok, vrátane technického a technologického vybavenia,
- obstaranie techniky a technológie pre stavebnú výrobu.

Úloha A4.2: Rozšírenie výrobných priestorov MSP a priestorov pre poskytovanie služieb v inovatívnych odboroch a odboroch jedinečných a charakteristických pre okres Levoča

Napr.:

- stavebné práce pre rozšírenie výrobných priestorov MSP,
- stavebné práce pre rozšírenie priestorov pre poskytovanie služieb.

Úloha A4.3: Rekonštrukcia a vybavenie skladových a logistických centier výrobných MSP, ktoré umožnia rozvoj firmy a vytváranie nových pracovných miest v inovatívnych odboroch a odboroch jedinečných a charakteristických pre okres Levoča.

Napr.:

- rekonštrukcia skladových priestorov, skladových a logistických centier výrobných MSP,
- technické a technologické vybavenie skladových priestorov, skladových a logistických centier výrobných MSP.

4.1.9. Opatrenie A5: Podpora vytvárania pracovných miest v oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva a vzdelávania

Opatrenie A5 je zamerané na podporu subjektov pôsobiacich v oblasti poskytovania zdravotníckych služieb, sociálnych služieb a vzdelávania.

V oblasti zdravotníctva je potrebná stabilizácia, prípadne rozšírenie a skvalitnenie poskytovanej zdravotnej starostlivosti.

Opatrenie A5 je zamerané aj na podporu subjektov pôsobiacich v oblasti poskytovania sociálnych služieb. Vzhľadom na starnutie obyvateľstva v okrese, ale aj v SR celkovo je odvetvie „striebornej ekonomiky“ perspektívne pre rozvoj a vytváranie udržateľných pracovných miest. Opatrenie reaguje najmä na nárast dopytu po sociálnych službách, vrátane služieb pre seniorov v okrese (ambulantné aj pobytové – komunitné). Opatrenie predpokladá podporu projektov v oblasti sociálnych služieb aj pre iné skupiny odkázané na sociálne služby.

Treťou oblasťou v rámci tohto opatrenia je vzdelávanie. Opatrenie bude zamerané najmä na podporu organizovania vzdelávacích a rekvalifikačných kurzov pre UoZ, ktoré budú prispievať k zmierneniu disproporcií v odvetvovej štruktúre UoZ a profesií požadovaných na trhu práce.

Potenciálni nositelia projektov: subjekty pôsobiace v oblasti poskytovania sociálnych služieb, zdravotníctva a vzdelávania, subjekty verejnej správy.

Cieľové skupiny: kvalifikovaná pracovná sila, UoZ, klienti sociálnych služieb a zdravotníckych služieb.

Úloha A5.1: Podpora subjektov poskytujúcich sociálne služby, zdravotnícke služby a vzdelávanie – skvalitnenie a rozšírenie ponuky sociálnych služieb, zdravotníckych služieb a vzdelávania s vytvorením udržateľných pracovných miest

Napr.:

- obstaranie vybavenia pre skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb,
- stavebné úpravy pre skvalitnenie poskytovaných sociálnych služieb,
- obstaranie vybavenia pre vytvorenie možnosti poskytovania nových sociálnych služieb,
- stavebné úpravy pre nové poskytované sociálne služby,
- obstaranie dopravných prostriedkov špeciálne upravených pre prepravu zdravotne znevýhodnených,
- obstaranie vybavenia pre skvalitnenie poskytovania zdravotníckych služieb,
- stavebné úpravy pre skvalitnenie poskytovaných zdravotníckych služieb,
- obstaranie vybavenia pre vytvorenie možnosti poskytovania nových zdravotníckych služieb,
- stavebné úpravy pre nové poskytované zdravotnícke služby,
- obstaranie dopravných prostriedkov špeciálne upravených pre prepravu pacientov,
- obstaranie vybavenia pre skvalitnenie poskytovania vzdelávacích služieb,
- stavebné úpravy pre skvalitnenie poskytovaných vzdelávacích služieb,
- obstaranie vybavenia pre vytvorenie možnosti poskytovania nových vzdelávacích služieb,
- stavebné úpravy pre nové poskytované vzdelávacie služby.

4.2. Aktivita B: Tvorba komplexnej ponuky v cestovnom ruchu s dôrazom na vytváranie udržateľných pracovných miest

4.2.1. Zdôvodnenie aktivity a jej prínos

Okres Levoča má obrovský potenciál na rozvoj turizmu, ako jedného z nosných sektorov ekonomiky. Atracie môžeme nájsť v každom kúte okresu avšak nosné produkty sú koncentrované v rámci týchto geograficko – tematických okruhov (centier CR):

1. „Kultúra – história – UNESCO“ – južná časť okresu – „Zo Spišského Štvrtka na Spišský hrad“ - mestá Levoča, Spišské Podhradie, Spišská Kapitula, Spišský Štvrtok, Spišský Hrhov
2. „Príroda – hory – šport“ – severná časť okresu – Levočské vrchy, Branisko.

Navrhované opatrenia a úlohy budú smerované najmä na podporu týchto turisticky zaujímavých produktov.

V okrese absentuje dostatok kvalitných ubytovacích kapacít, ktoré zvyčajne tvoria stmelujúci prvok pri budovaní komplexnej ponuky a sú dôležitým faktorom pre dlhodobjšie udržanie klienta v území. Potreba podpory projektov v tejto oblasti je preto nevyhnutná.

Dôležitým prvkom v CR sú tradičné remeslá a tradičná výroba. Posilnenie tohto piliera CR podporí komplexnosť ponuky CR.

Komplexnosť ponuky v CR je podporovaná aj doplnkovými službami, ktoré sú súčasťou navrhovaných opatrení.

Komplexná celoročná ponuka v CR je zárukou možnosti vytvárania udržateľných pracovných miest, ktorých nedostatok je základným problémom NRO Levoča.

4.2.2. Východisková situácia

Súčasná situácia v oblasti CR v okrese Levoča je charakterizovaná dostatočným množstvom atrakcií, avšak nedostatočným množstvom produktov v CR. Je tu nedostatočné množstvo parkovísk, či oddychových zón. Existujúce centrá CR nie sú zosieťované a samostatne neposkytujú komplexné služby. Časť kultúrnych pamiatok je v zlom stave a ich využitie je nedostatočné. Absentuje zázemie vznikajúcich k cyklochodníkov (bikepointy, opravovne, nabíjačky elektrobicyklov a pod.). Kapacita ubytovacích a stravovacích zariadení a ich kvalita nie je vyhovujúca.

Na druhej strane je tu obrovský potenciál pre rozvoj CR ako budúceho nosného piliera hospodárstva, ktorý predstavujú: Levoča (jedno z najkrajších miest na Slovensku, pamiatková zóna, oltár Majstra Pavla a pod.), Spišské Podhradie (pamiatková zóna, Spišská Kapitula), les, náučné chodníky, chránené územia, jestvujúce turistické trasy a tematické trasy, lyžiarske stredisko (Resort Levočská Dolina), nordic walking, trasy pre bežecké lyžovanie, tradičné kultúrne podujatia, agroturistické prevádzky (napr. Odorica – rodinná farma), jazdenie na koni, paragliding a paintball (v Dúbrave), existujúce rekreačné oblasti, zariadenia a atrakcie v CR (potenciál pre ich prepojenie a doplnenie). To všetko predstavuje potenciál pre vytvorenie komplexného produktu v CR, ktorý bude zahŕňať aj menej známe atrakcie, výlety na malé poľnohospodárske farmy, salaše, rybníky, včelnice, spojené s možnosťou ochutnávky a nákupu ich výrobkov.

4.2.3. Cieľová situácia

Hlavným cieľom aktivity je prostredníctvom realizácie projektov v rámci navrhovaných opatrení a úloh vytvoriť v okrese Levoča komplexný produkt v CR a vytvorenie nových pracovných miest, ktoré budú dlhodobo udržateľné.

Navrhované opatrenia a úlohy sú zamerané na podporu projektov, ktoré budú dopĺňať ponuku v CR najmä v existujúcich centrách CR. Regionálny príspevok bude cielený na úlohy a projekty, ktoré budú prostredníctvom synergického efektu vytvárať pozitívnejší dopad na cieľové územie. Podporené investície budú sústreďované do centier CR s cieľom dlhodobjšieho udržania klienta v území prostredníctvom komplexnej ponuky podporenej realizovanými projektmi.

Ďalším nemenej dôležitým prínosom bude vytváranie udržateľných pracovných miest v regióne pre UoZ, či znevýhodnené skupiny na trhu práce. Bude sa jednať najmä o pracovné miesta pre absolventov škôl, UoZ vo veku nad 50 rokov, ale v rámci agroturistických prevádzok aj o nízkokvalifikovaných UoZ, či dlhodobo nezamestnaných.

Podpora v rámci tejto aktivity prispeje aj k vyrovnanejšej diverzifikácii ekonomiky smerom k CR a nadväzujúcim odvetviam, ktorých podiel na zamestnanosti v okrese je v súčasnosti pod úrovňou podielu týchto odvetví v SR aj v PSK.

4.2.4. Prehľad opatrení a úloh

V rámci **Aktivity B: Tvorba komplexnej ponuky v cestovnom ruchu s dôrazom na vytváranie udržateľných pracovných miest** sú navrhované nasledujúce úlohy v rámci jednotlivých opatrení:

- **Opatrenie B1: Zvýšenie ubytovacej kapacity v okrese ako prvku prepájajúceho existujúce atrakcie v CR**

- Úloha B1.1: Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok s cieľom zvýšenia ubytovacej kapacity v území, vrátane podpory doplnkových služieb (napr. wellness, gastro a pod.).
 - Úloha B1.2: Rekonštrukcia ubytovacích kapacít a vytváranie nových ubytovacích kapacít v blízkosti centier CR, vrátane podpory doplnkových služieb (napr. wellness, gastro a pod.).
 - Úloha B1.3: Rekonštrukcia neobývaných rodinných domov v blízkosti turistických centier s cieľom budovania nových ubytovacích kapacít rodinného typu.
 - Úloha B1.4: Budovanie nových foriem ubytovania v území vo forme glampingu či campingu.
- **Opatrenie B2: Podpora dobudovania a modernizácie nosných produktov cestovného ruchu**
 - Úloha B2.1: Doplnenie a modernizácia atrakcií a služieb CR na „Ceste zo Spišského Štvrtka na Spišský hrad“.
 - Úloha B2.2: Doplnenie a modernizácia atrakcií a služieb CR na „Ceste príroda – hory – šport“.
 - **Opatrenie B3: Zvýšenie atraktívnosti územia dobudovaním a skvalitnením doplnkových služieb a atrakcií v území**
 - Úloha B3.1: Dobudovanie a skvalitnenie doplnkových služieb CR vo väzbe na jestvujúce prírodné, historické, či kultúrne atrakcie.
 - Úloha B3.2: Modernizácia a budovanie nových agroturistických zariadení.
 - Úloha B3.3: Podpora MSP v oblasti tradičnej výroby, ako podporného prvku CR.

4.2.5. Opatrenie B1: Zvýšenie ubytovacej kapacity v okrese ako prvku prepájajúceho existujúce atrakcie v CR

Opatrenie B1 je zamerané na podporu zvýšenia ubytovacej kapacity v okrese. Ubytovacie kapacity sú prvkom, ktorý prepája jednotlivé atrakcie v CR. V prípade ich nedobudovania nie je možné udržať návštevníkov v okrese dlhodobejšie. Turisti sú odkázaní na maximálne jednodenné návštevy jednotlivých atrakcií, čo neprináša územiu dostatočnú pridanú hodnotu. Z toho dôvodu je nevyhnutná podpora budovania ubytovacích kapacít rôznych kategórií. Podporiť je možné existujúce ubytovacie kapacity (skvalitnenie, rozšírenie, doplnenie služieb), avšak vysoký potenciál v tomto smere majú aj kaštiele, či meštiacke domy. Pri rekonštrukcii týchto objektov sa dosiahne záchrana hodnotných objektov, skrášlenie prostredia, vytvorenie priestoru pre poskytovanie služieb v CR a vytvorenie udržateľných pracovných miest. Okres disponuje veľkým počtom neobývaných objektov (rodinných domov). Tie, ktoré sa nachádzajú v blízkosti centier CR je možné využiť po rekonštrukcii pre vytvorenie nových ubytovacích kapacít rodinného typu. Zachytiť je potrebné tiež nové trendy v oblasti ubytovania – napr. glamping či camping. Súčasní klienti v CR vyžadujú v rámci ubytovania aj doplnkové služby v podobe wellness, gastro a pod. Vytváranie a skvalitňovanie týchto služieb taktiež podporí udržanie klientov v území na dlhšiu dobu a umožní „posúvať si klientov od atrakcie k atrakcií“.

Potenciálni nositelia projektov: subjekty pôsobiace v CR, subjekty verejnej správy.

Cieľové skupiny: UoZ, znevýhodnení UoZ, návštevníci a klienti.

Úloha B1.1: Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok s cieľom zvýšenia ubytovacej kapacity v území, vrátane podpory doplnkových služieb (napr. wellness, gastro a pod.)

Napr.:

- rekonštrukcia kaštieľov, meštiackych domov a iných kultúrnych pamiatok pre vytvorenie nových ubytovacích kapacít,
- obstaranie vybavenia pre novovytvorené ubytovacie kapacity,
- obstaranie vybavenia a stavebné úpravy kultúrnych pamiatok pre vybudovanie doplnkových služieb k novovytvoreným ubytovacím kapacitám (wellness, gastroslužby a pod.).

Úloha B1.2: Rekonštrukcia ubytovacích kapacít a vytváranie nových ubytovacích kapacít v blízkosti centier CR, vrátane podpory doplnkových služieb (napr. wellness, gastro a pod.)

Napr.:

- rekonštrukcia ubytovacích zariadení, vrátane obstarania vybavenia pre skvalitnenie poskytovaných služieb v blízkosti jestvujúcich centier CR,
- budovanie nových ubytovacích kapacít v blízkosti jestvujúcich centier CR, vrátane obstarania vybavenia,
- obstaranie vybavenia a stavebné úpravy pre vybudovanie doplnkových služieb k novovytvoreným a zrekonštruovaným ubytovacím kapacitám (wellness, gastroslužby a pod.).

Úloha B1.3: Rekonštrukcia neobývaných rodinných domov v blízkosti turistických centier s cieľom budovania nových ubytovacích kapacít rodinného typu.

Napr.:

- stavebné úpravy a neobývaných rodinných domov v turistických centrách pre vytvorenie nových ubytovacích kapacít rodinného typu,
- obstaranie vybavenia neobývaných rodinných domov v turistických centrách pre vytvorenie nových ubytovacích kapacít rodinného typu.

Úloha B1.4: Budovanie nových foriem ubytovania v území vo forme glampingu či campingu.

Napr.:

- budovanie glampingovej formy ubytovania („luxusné stany v lone prírody“),
- budovanie priestorov pre camping a autocamping.

4.2.6. Opatrenie B2: Podpora dobudovania a modernizácia nosných produktov cestovného ruchu

Opatrenie B2 je zamerané na podporu nosných produktov v CR v okrese Levoča, ktoré sú koncentrované v rámci týchto geograficko – tématických okruhov (centrách CR):

1. „Cesta zo Spišského Štvrtka na Spišský hrad“ - Kultúra – história – UNESCO – južná časť okresu - mestá Levoča, Spišské Podhradie, Spišská Kapitula, Spišský Štvrtok, Spišský Hrhov
2. „Cesta príroda – hory – šport“ – severná časť okresu – Levočské vrchy, Branisko.

V rámci tohto opatrenia budú podporené projekty, ktoré prispejú k zatraktívneniu týchto najvýznamnejších centier (ciest) CR v okrese. Podporené budú jestvujúce aj nové služby a atrakcie.

Potenciálni nositelia projektov: subjekty pôsobiace v CR, subjekty verejnej správy.

Cieľové skupiny: UoZ, znevýhodnení UoZ, návštevníci a klienti.

Úloha B2.1: Doplnenie a modernizácia atrakcií a služieb CR na „Ceste zo Spišského Štvrtka na Spišský hrad“.

Napr.:

- budovanie nových atrakcií CR na „Ceste zo Spišského Štvrtka na Spišský hrad“,
- budovanie nových služieb v CR na „Ceste zo Spišského Štvrtka na Spišský hrad“,
- modernizácia existujúcich atrakcií na „Ceste zo Spišského Štvrtka na Spišský hrad“,
- modernizácia existujúcich služieb na „Ceste zo Spišského Štvrtka na Spišský hrad“.

Úloha B2.2: : Doplnenie a modernizácia atrakcií a služieb CR na „Ceste príroda – hory – šport“.

Napr.:

- budovanie nových atrakcií CR na „Ceste príroda – hory – šport“
- budovanie nových služieb v CR na „Ceste príroda – hory – šport“
- modernizácia existujúcich atrakcií v CR na „Ceste príroda – hory – šport“,
- modernizácia existujúcich služieb v CR na „Ceste príroda – hory – šport“.

4.2.7. Opatrenie B3: Zvýšenie atraktívnosti územia dobudovaním a skvalitnením doplnkových služieb a atrakcií v území.

Opatrenie B3 je zamerané na podporu projektov, ktorých výsledkom bude zatraktívnenie územia pre návštevníkov v okrese Levoča. Nosnými produktmi, miestami ktoré najviac priťahujú turistov v okrese – popísané v predchádzajúcej kapitole . Okrem týchto nosných turistických produktov (centier) je v území viacero v súčasnosti menej významných atrakcií, ktoré však dopĺňajú mozaiku a ich podpora je nevyhnutná pre vytvorenie komplexného produktu v CR. Jedná sa o atrakcie ako: Vodná nádrž Dúbrava (rybolov), Gotický kamenný most v obci Dravce, historické pamiatky v Bijacovciach a iné. Okrem toho existuje v okrese viacero menších prevádzok s perspektívou pre rozvoj agroturizmu (napríklad poľnohospodárske dvory v jednotlivých obciach, Ekofarma Odorica a pod.).

V rámci tohto opatrenia budú podporené projekty, ktoré prispejú k skvalitneniu služieb v CR poskytovaných v okrese Levoča vo väzbe na jestvujúce prírodné, historické, či kultúrne atrakcie a tiež projekty v oblasti podpory agroturizmu. Podporené môžu byť aj projekty, ktoré napomôžu sprístupniť turistické atrakcie a služby v CR.

V okrese sa dodnes zachovali remeselníci, či MSP, ktoré podnikajú v tradičnej výrobe (potravinárskej, či remeselnej). Tradičné výrobky sú oživením ponuky v CR, jednak ako produkt – možnosť odniesť si zaujímavú pamiatku z dovolenky/výletu, ale aj ako zážitok – v prípade možnosti vyskúšať si tradičnú výrobu, vyrobiť si vlastný tradičný výrobok v rámci organizovaných workshopov, či v rámci turistických individuálnych návštev výrobných remeselných prevádzok. V rámci opatrenia budú podporené projekty zamerané na sprístupnenie remeselných prevádzok a prevádzok tradičnej výroby pre využitie v rámci zážitkového CR a tiež projekty zamerané na obstaranie vybavenia remeselných prevádzok a prevádzok tradičnej výroby zamerané na skvalitnenie a zatriktívnenie samotnej výroby.

Potenciálni nositelia projektov: subjekty pôsobiace v CR, MSP pôsobiace v poľnohospodárstve a agroturistike, subjekty verejnej správy, subjekty pôsobiace v tradičnej výrobe a remeslách.

Cieľové skupiny: UoZ, znevýhodnení UoZ, návštevníci a klienti.

Úloha B3.1: Dobudovanie a skvalitnenie doplnkových služieb CR vo väzbe na jestvujúce prírodné, historické, či kultúrne atrakcie.

Napr.:

- budovanie nových služieb v CR (múzeá, športoviská, gastro zariadenia a pod.) v miestach prírodných, historických, či kultúrnych atrakcií,
- modernizácia existujúcich služieb v CR (múzeá, športoviská, gastro zariadenia a pod.) v miestach prírodných, historických, či kultúrnych.

Úloha B3.2: Modernizácia a budovanie nových agroturistických zariadení

Napr.:

- budovanie nových agroturistických zariadení,
- rekonštrukcia a zatriktívnenie jestvujúcich agroturistických zariadení,
- doplnkové služby v rámci agroturistických zariadení - detského ihrisko, minizoo, turistické značenie a informačné tabule, marketingové aktivity.

Úloha B3.3: Podpora MSP v oblasti tradičnej výroby, ako podporného prvku CR

Napr.:

- obstaranie vybavenia tradičných remeselných prevádzok a prevádzok tradičnej výroby,
- stavebné úpravy tradičných remeselných prevádzok a prevádzok tradičnej výroby prispievajúce k skvalitneniu poskytovaných služieb v CR.

4.3. Aktivita C: Rozvoj verejnej správy v území NRO

Kvalitná verejná správa a riadenie krajiny sú kľúčovým faktorom jej hospodárskej výkonnosti. Efektívna verejná správa slúži potrebám občanov a podnikov. Je nevyhnutné, aby bola verejná správa schopná prispôbovať sa meniacim sa okolnostiam, a to nielen v oblasti poskytovania efektívnejších a inovatívnejších služieb, ale aj realizáciou nových projektov.

Dobre fungujúca verejná správa poskytuje pevnú základňu na rozvoj podnikov a zabezpečuje kvalitné služby pre občanov a odborníkov v regiónoch.

4.3.1. Zdôvodnenie aktivity a jej prínos

Regionálna politika je jedným zo základných predpokladov moderného štátu, ktorá umožňuje vyrovnávať disparity medzi jednotlivými časťami štátu a následne podporuje súdržnosť štátu a tým aj jeho stabilitu. Je dôležité, aby sa verejná správa prispôbovala meniacim sa požiadavkám, ktoré reflektujú na aktuálne problémy regiónu. Zvyšovaním odbornosti zamestnancov, zlepšením práce s dátami, využitím behaviorálnych vied sa zvýši odbornosť subjektov verejnej správy, budú transparentnejšie a otvorené novým zámerom.

Územia NRO však majú dlhodobý problém s využívaním fondov EÚ, najmä európskych štrukturálnych a investičných fondov. Príčinou sú často slabé a nedostačujúce administratívne štruktúry samospráv, nedostatočné plánovacie a riadiace schopnosti a obmedzené zručnosti v koncipovaní projektov.

Základom regionálneho rozvoja je zabezpečiť ľuďom bývanie, kvalitné vzdelanie, zamestnanie, prístup k občianskej vybavenosti, zdravotnej starostlivosti a kultúrnemu životu.

4.3.2. Východisková situácia

Súčasná situácia v oblasti čerpania prostriedkov z rôznych finančných nástrojov, týkajúcich sa najmä fondov EÚ, je charakterizovaná nízkym podielom čerpania osobitne subjektami verejnej správy. Dôvody nízkeho čerpania týchto finančných nástrojov sú častokrát rozpočty prevažne malých obcí, ktoré nedovoľujú samosprávam podieľať sa na spolufinancovaní projektov. Počas posledných rokov hospodárenie subjektov verejnej správy ovplyvňovala nielen pandémia spôsobená ochorením COVID - 19, vojna na Ukrajine, ale aj mnohé legislatívne zmeny, ktoré len zaťažili rozpočet samospráv, a tým spôsobili ich neschopnosť spolufinancovania projektov. Za účelom podporiť a motivovať rozvoj verejnej správy v území NRO, ako napríklad zapojenie sa aj do finančne náročnejších projektov, je potrebné prostredníctvom tejto aktivity zabezpečiť spolufinancovanie projektov z regionálneho príspevku, nakoľko v území je cítiť nedostatok kapitálu.

Podpora regionálneho rozvoja nie je ohraničená len konkrétnymi aktivitami v plánoch rozvoja. Rozvoj v území NRO je potrebné podporovať aj ostatnými tzv. verejnoprospešnými aktivitami vo verejnej správe, ktoré je možné spolufinancovať z regionálneho príspevku. Medzi spolufinancovanie takýchto projektov môžeme zaradiť napr. projekty cezhraničnej spolupráce, ktorej cieľom je nájsť spoločné riešenia v oblastiach, ktoré sú regionálneho charakteru a slúžia na zintenzívnenie vzťahov a zvýšenie kvality života v prihraničnom regióne. Ďalej môže ísť napr. o projekty v oblasti infraštruktúry, t. j. projekty zamerané na budovanie novej infraštruktúry alebo obnovu, modernizáciu, rekonštrukciu už existujúcej infraštruktúry (verejné budovy, školy a škôlky, verejné priestranstvá, cintoríny, domy smútkov, cesty, chodníky, vodovody, kanalizácie, knižnice, kultúrne domy a mnohé iné).

4.3.3. Cieľová situácia

Cieľom aktivity „**Rozvoj verejnej správy v území NRO**“ je zabezpečiť, skvalitniť a optimalizovať systémy a procesy vo verejnej správe, poskytovať kvalitné a efektívne služby klientom a vybudovať priestor pre plnenie dlhodobých cieľov. Tieto dlhodobé ciele je potrebné napĺňať formou investícií do základnej infraštruktúry, ktorá prinesie zlepšenie kvality života v rôznych oblastiach regionálneho rozvoja, napr. v sociálnej a zdravotnej oblasti, v oblasti vzdelávania, v environmentálnej

oblasti, v kultúrnej a spoločenskej oblasti. Okrem občianskej vybavenosti a materiálno-technického vybavenia pôjde o podporu zraniteľných skupín obyvateľstva, podporu športovo-vzdelávacích aktivít, podporu opatrení na odstránenie negatívnych dôsledkov zmeny klímy ako aj prevenciu pred mimoriadnymi udalosťami, podporu aktivít zameraných na výsadbu verejnej zelene alebo podporu udržateľnej mobility. Osobitný dôraz bude kladený na vidiek, kde prioritou je zvýšiť úroveň v jednotlivých vidieckych oblastiach v území NRO prostredníctvom odstraňovania potravinových púšti, podpory udržiavania poľnohospodárskej pôdy a pestovania, podpory turizmu a budovania lokálnych značiek. Podpora spolufinancovania projektov bude smerovať aj do zvýšenia podielu občianskej vybavenosti jednotlivých obcí v oblasti odpadového hospodárstva.

Rozvoj verejnej správy je zameraný na dosahovanie výsledkov, zvyšovanie zodpovednosti, zlepšovanie tvorieb politík, štruktúr a postupov, ale aj na stabilné ľudské zdroje a ich adekvátne vybavenie a zázemie. Stabilita ľudského kapitálu a jeho spokojnosť priamo ovplyvňuje ďalšie veci verejné, ako je rozpočtová udržateľnosť štátu, miera a riziko korupcie, účinnosť justičných systémov, efektívnosť daňových systémov a daňovej správy. Negatívny vplyv nedostatočného napĺňania potrieb verejného sektora je výrazný a spoločensky nežiadúci.

V rámci tejto aktivity budú podporené projekty zamerané na nehnospodársku činnosť, t. j. aktivity a činnosti, ktoré nepodliehajú pravidlám štátnej a minimálnej pomoci podľa osobitného predpisu³¹⁾. V odôvodnených prípadoch pôjde o podporu činností nehnospodárskeho charakteru s doplnkovým hnospodárskym využitím infraštruktúrnych projektov.

4.3.4. Prehľad opatrení a úloh

V rámci **Aktivity C: Rozvoj verejnej správy v území NRO** je navrhovaná nasledujúca úloha v rámci daného opatrenia:

- **Opatrenie C1: Zabezpečenie financovania projektov rozvoja verejnej správy v území NRO**
 - Úloha C1.1: Podpora spolufinancovania projektov verejnej správy v oblasti regionálneho rozvoja z rôznych finančných nástrojov.

4.3.5. Opatrenie C1: Zabezpečenie financovania projektov rozvoja verejnej správy v území NRO

Zameranie opatrenia „**Zabezpečenie financovania projektov rozvoja verejnej správy v území NRO**“ prispieva k realizácii cieľov plánu rozvoja. Spolufinancovanie projektov bude zabezpečené regionálnym príspevkom. U menších obcí je bežnou prekážkou úspešného uchádzania sa o podporu formou dotácie práve ekonomická a rozpočtová náročnosť disponovať vlastnými (resp. inými) zdrojmi v rozsahu niekoľko % z ceny projektu, ktorý sa môže pohybovať v rozsahu niekoľko tisíc až stoviek tisíc EUR. Z dôvodu zabezpečenia vyššej kvality života v NRO za pomoci čerpania zdrojov z fondov EÚ je potrebné zamerať sa na podporu území NRO aj formou poskytnutia regionálneho príspevku na spolufinancovanie projektov. Opatrenie je zamerané na rozvoj efektívneho riadenia, integrácie a optimalizácie procesov a spolufinancovanie rozvojových projektov formou podpory nehnospodárskych činností na území NRO. Financie budú smerovať do projektov zameraných na rozvoj verejnej správy, a teda do podpory dobrého spravovania vecí verejných, do tvorby ako aj do implementácie verejných

³¹⁾ Zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci).

politik a zvýšenia kvality služieb. Cieľom je vytvoriť efektívne fungujúcu, pro-klientsky orientovanú verejnú správu poskytujúcu kvalitné služby udržateľným spôsobom v celom území NRO.

Úloha C1.1: Podpora spolufinancovania projektov verejnej správy v oblasti regionálneho rozvoja z rôznych finančných nástrojov.

Úloha je zameraná na zvýšenie čerpania z rôznych finančných nástrojov, napr. Interreg, Program Slovensko 2021 – 2027, Fond spravodlivej transformácie, Nórske a Švajčiarske fondy. Poskytnuté finančné prostriedky na spolufinancovanie zámerov pre investície v regionálnom rozvoji umožnia aj menším samosprávam, ktoré sú súčasťou verejnej správy, zapojiť sa do väčších, finančne náročnejších projektov. Úloha prispieva k realizácii cieľov plánu rozvoja a spolufinancovanie bude zabezpečené regionálnym príspevkom.

Sledovaný cieľ:

- podporiť a motivovať rozvoj verejnej správy v území NRO,
- možnosť pre samosprávy zapojiť sa aj do finančne náročnejších projektov,
- príjem z externých zdrojov vo všetkých sektoroch pre NRO,
- potenciál pre ekonomický rozvoj a zlepšenie kvality života v regióne,
- zvyšovanie počtu realizácie projektov v NRO,
- zvyšovanie odbornosti ľudí pracujúcich vo verejnej správe v nadväznosti na čerpanie rôznych finančných nástrojov,
- vytvorenie efektívne fungujúcej, pro-klientsky orientovanej verejnej správy poskytujúcej kvalitné služby,
- podpora rozvoja sebestačnosti obecných samospráv.

Ukazovatele:

- podporené projekty verejnej správy spolufinancované z regionálneho príspevku,
- počet podporených subjektov verejnej správy.

Potenciálni nositelia projektov:

- subjekty verejnej správy.

Cieľové skupiny:

- subjekty verejnej správy,
- zamestnanci verejnej správy,
- obyvatelia NRO.

5. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA

Pre sledovanie dosahovania cieľov Plánu rozvoja NRO Levoča sú zadefinované 2 povinné merateľné ukazovatele pre všetky aktivity. Týmito ukazovateľmi je počet pracovných miest pre UoZ a počet pracovných miest pre znevýhodnených UoZ, ktoré budú ročne vytvorené realizáciou projektu a zachované počas minimálne jedného roka po jeho ukončení.

Tabuľka č. 5 Zoznam ukazovateľov plnenia Plánu rozvoja NRO Levoča

Názov povinného merateľného ukazovateľa	Počiatková hodnota	Cieľová hodnota
Počet vytvorených pracovných miest pre UoZ	0	30
Počet vytvorených pracovných miest pre znevýhodnených UoZ	0	30

6. ČASOVÝ HARMONOGRAM REALIZÁCIE A MOŽNOSTI FINANCOVANIA PLÁNU ROZVOJA NRO LEVOČA

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci navrhovaných aktivít, opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku.

Harmonogram realizácie Plánu rozvoja NRO Levoča je navrhnutý na roky 2024 – 2028. Časový harmonogram je v Pláne rozvoja NRO Levoča obsiahnutý ako povinná náležitosť podľa osobitného predpisu.³²⁾

V rámci implementácie Plánu rozvoja NRO Levoča sa plánuje na realizáciu jednotlivých projektov v rámci navrhovaných aktivít, opatrení a úloh alokovať regionálny príspevok v celkovej predpokladanej výške **2 599 255,55 EUR**. Čerpanie tohto regionálneho príspevku je naplánované na roky 2024 – 2028.

Regionálny príspevok je rozdelený na rozpočtovo krytý, t. j. schválený v rozpočte verejnej správy na rok 2024 a na rozpočtovo nekrytý, t. j. ešte je potrebné jeho schválenie v rozpočte verejnej správy v nasledujúcich rokoch. Rozpočtovo nekryté zdroje budú predmetom rokovania s Ministerstvom financií SR.

Tabuľka č. 6 Disponibilné finančné prostriedky určené pre Plán rozvoja NRO Levoča

Rok	Rozpočtovo kryté zdroje v EUR	Rozpočtovo nekryté zdroje v EUR	Spolu v EUR
2024	847 455,55	-	847 455,55
2025	-	489 843	489 843
2026	-	556 957	556 957
2027	-	461 000	461 000
2028	-	244 000	244 000
Sumár	847 455,55	1 751 800	2 599 255,55

³²⁾ § 4 ods. 8 zákona č. č. 336/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov.

7. OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY, MONITOROVANIE A HODNOTENIE DOSIAHNUTÉHO POKROKU

7.1. Gestori a spôsob monitorovania podľa aktivít

Plnenie Plánu rozvoja NRO Levoča vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR podľa osobitného predpisu.³³⁾ Pri vyhodnocovaní a kontrole bude s MIRRI SR spolupracovať Okresný úrad Levoča, ktorý vedie agendu súvisiacu s plnením Plánu rozvoja NRO Levoča.

Okresný úrad Levoča v spolupráci s MIRRI SR a Riadiacim výborom pre NRO Levoča vypracuje monitorovaciu správu, ktorá bude obsahovať najmä:

- vyhodnotenie výšky zazmluvnených prostriedkov z regionálneho príspevku podľa aktivít,
- čerpanie regionálneho príspevku podľa aktivít,
- plnenie merateľných ukazovateľov podľa aktivít.

7.2. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Okresný úrad Levoča vypracuje raz ročne v spolupráci s MIRRI SR monitorovaciu správu o plnení Plánu rozvoja NRO Levoča a predloží ju na schválenie Riadiacemu výboru NRO Levoča v termíne určenom MIRRI SR v metodických dokumentoch.

Riadiaci výbor NRO Levoča následne vyhodnotí dosiahnutý pokrok, prijme potrebné odporúčania pre pokračovanie implementácie Plánu rozvoja NRO Levoča a predloží návrhy a opatrenia na zmenu Plánu rozvoja NRO Levoča MIRRI SR.

Vyhodnotenie Plánu rozvoja NRO Levoča obsahuje najmä:

- zhodnotenie realizácie Plánu rozvoja NRO Levoča ako celku (napr. trend disponibilných UoZ či podiel disponibilných UoZ na obyvateľstvo v produktívnom veku oproti predchádzajúcej správe),
- zhodnotenie jednotlivých priorít (vrátane systémových opatrení na úrovni PSK a štátnej správy),
- pomenovanie príčin na úrovni aktivity najmä pri neplnení cieľov opatrení (finančné ukazovatele, pracovné miesta alebo aj niektoré iné ukazovatele, ak sú relevantné podľa Plánu rozvoja NRO Levoča).

³³⁾ § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 336/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Zoznam použitých skratiek

CR	Cestovný ruch
EÚ	Európska únia
IKT	Informačné a technologické technológie
IPB	Integrovaný projektový balík
IÚS	Integrovaná územná stratégia
MAS	Miestna akčná skupina
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MRK	Marginalizovaná rómska komunita
MSP	Malé a stredné podniky/podnikanie
MŠ	Materská škola
NRO	Najmenej rozvinutý okres
p. b.	Percentuálny bod
PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
PSK	Prešovský samosprávny kraj
SOŠ	Stredná odborná škola
SPR	Strategicko - plánovací región
SR	Slovenská republika
ŠÚSR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
ZŠ	Základná škola